

Vysoká škola ekonomická v Praze

Národohospodářská fakulta

Hlavní specializace: Veřejná správa a regionální rozvoj

**Analýza dostupnosti sociální
infrastruktury ve městě Beroun
v souvislosti s rezidenční suburbanizací**

bakalářská práce

Autor: Ondřej Slabý

Vedoucí práce: Ing. Hana Černá Silovská, Ph.D.

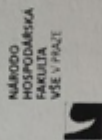
Rok: 2019

Prohlašuji na svou čest, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a s použitím uvedené literatury.

Ondřej Slabý
V Praze, dne 24. 8. 2018

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat především Ing. Haně Černé Silovské, Ph.D. za odborné vedené mé bakalářské práce a cenné konzultace. Dále bych chtěl poděkovat vedoucí Odboru územního plánování a regionálního rozvoje města Beroun Ing. arch. Daně Vilhelmové za poskytnutý rozhovor a cenné klíčové informace pro vypracování práce. V neposlední řadě bych rád poděkoval i všem ostatním pracovníkům Městského úřadu města Beroun za poskytnutí dílčích informací potřebných k vypracování této práce.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Zpracovatel : **Ondřej Slabý**
Studijní program: **Ekonomie a hospodářská správa**
Obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**
Název tématu: **Analýza dostupnosti sociální infrastruktury ve městě Beroun
v souvislosti s rezidenční suburbanizací**

Zásady pro vypracování:

1. Hlavním cílem práce je zhodnotit dopady rezidenční suburbanizace na město Beroun a zaměřit se na dostupnost sociální infrastruktury pro jeho obyvatele. Práce bude využívat data za období 2001 – 2017. Hypotéza práce zní: Město Beroun má dostatečně připravenou sociální infrastrukturu pro seniory a děti v předškolním věku pro období do roku 2030.
2. Město Beroun se nachází v zázemí hlavního města Prahy a v posledních letech dynamicky roste. Beroun čeká v nejbližších letech výstavba zhruba 2300 bytů, což je při počtu obyvatel kolem 19 500 značné množství. Práce se zaměřuje na problém dostatečného množství míst v mateřských školách a domovech pro seniory – tyto dva od sebe vzdálené problémy jsou v teorii spojovány s dvěma různými fenomény: suburbanizace a druhá demografická revoluce.
3. Teoretická část práce shrne pojmy vztažené k procesu rezidenční suburbanizace a definuje pojem sociální infrastruktura. Dále vysvětlí, kde a za jakých podmínek rezidenční suburbanizace probíhá a jaký to má vliv na dotčenou obec. Druhá polovina této části se bude zabývat demografickými trendy, které v moderní společnosti převládají.
4. Praktická část bakalářské práce bude mít za cíl změřit důsledky suburbanizace na sociální infrastrukturu ve městě Beroun, zejména pomoci koeficientu osídlení a Skadronovy exponenciální funkce. Práce v této části představí strategický dokument Program rozvoje města Beroun na období 2018-2030, který se o nedostatku míst v mateřských školách a domovech pro seniory zmiňuje. Se zástupci vybraných zařízení budou vedeny polostrukturované rozhovory, které by měly pomoci porozumět zkoumané problematice, která bude dále podrobněji rozvedena při strukturovaném rozhovoru s odpovědným zástupcem města, který by měl spolu s analýzou dostupných statistických dat rozhodnout o potvrzení či vyvrácení hypotézy.
V práci budou zejména využity: metoda rešerše, analýza dostupných statistických dat, strukturovaný rozhovor.
5. Klíčová slova: Suburbanizace, město Beroun, rozvoj města, sociální infrastruktura, demografická revoluce

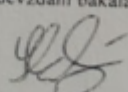
Rozsah práce: min. 45 stran

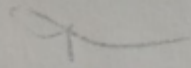
Seznam odborné literatury:

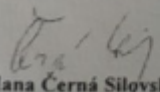
1. BLAŽEK, Jiří, UHLÍŘ, David. Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace. 2. vydání. Praha: Karolinum. 2011. ISBN 978-80-246-1974-3
2. KADERÁBKOVÁ, Jaroslava (2011). Urbanizace, suburbanizace a desurbanizace. In: WOKOUN, René; MATES, Pavel; KADERÁBKOVÁ, Jaroslava. Základy regionálních věd a veřejné správy. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-304-9
3. Lesthaeghe, R. (2010). The Unfolding Story of the Second Demographic Transition. *Population and Development Review*, 36(2), 211-251. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/25699059>
4. OUŘEDNÍČEK, Martin (2003). Suburbanizace Prahy. *Sociologický časopis*, [online]. 2003 (roč. 392, č. 2) [vid. 2017-03-12]. ISSN 0038-0288 Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/41131909>
5. OUŘEDNÍČEK, Martin. (2013): Výzkum suburbanizace v České republice: současné tendence vývoje a možné aplikace. In: Ouředníček, M., Špačková, P., Novák, J. eds.: *Sub Urbs: krajina, sídla a lidé*. Academia, Praha, ISBN: 978-80-200-2226-4.
6. Popov, E. V., Katz, I. S., & Veretennikova, A. Y. (2015). Evaluating the social infrastructure of municipalities. *Montenegrin Journal of Economics*, 11(2), 31-48. doi:<http://dx.doi.org.zdroje.vse.cz:2048/10.14254/1800-5845.2015/11-2/2>
7. Skadron, Kevin: „A new method for Measurement of Urban Decentralization“. May 1993. Online 2019-04-01. Dostupné z: http://www.cs.virginia.edu/~skadron/undergrad/east_germany.pdf
8. Van Daalen, S., & Caswell, H. (2015). Lifetime reproduction and the second demographic transition: Stochasticity and individual variation. *Demographic Research*, 33, 561-588. doi: <http://dx.doi.org.zdroje.vse.cz:2048/10.4054/DemRes.2015.33.20>

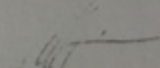
Datum zadání bakalářské práce: duben 2019

Termín odevzdání bakalářské práce: srpen 2019

Ondřej Slabý
Řešitel

doc. Ing. Petr Toth, Ph.D.
Vedoucí katedry

Ing. Hana Černá Silovská, Ph.D.
Vedoucí práce

prof. Ing. Zdeněk Chytil, CSc.
Děkan NF VŠE

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá dopady suburbanizačních procesů na zasažené města a obce v zázemí jádrových měst. Konkrétně se zabývá vlivem těchto procesů na sociální infrastrukturu v zasažených městech a obcích. Práce se zaměřuje na město Beroun, které se nachází v okrese Beroun ve Středočeském kraji. Změny v demografické struktuře populace vytvářejí tlak kromě předškolních zařízení a základních škol také na zařízení sociální péče, které poskytují služby mířené na seniory.

Klíčová slova: suburbanizace, město Beroun, rozvoj města, sociální infrastruktura, demografická revoluce

Abstract

This bachelor thesis deals with the impact of suburbanization on affected cities and municipalities in the hinterland of core cities. It deals concretely with the influence of the suburbanization on social infrastructure in affected towns and municipalities. The thesis focuses on the city of Beroun, which is located in the district of Beroun in Central Bohemia. The changes in demographic structure of the population put pressure, not only on kindergartens and elementary schools, but also on the social service facilities which take care of pensioners and the elderly.

Key words: suburbanization, the city of Beroun, city development, social infrastructure, demographic revolution

JEL CLASSIFICATION

J100, O180, R100, R310, R520

Obsah

Úvod	1
Teoretická část	3
1. Suburbanizace jako jedna z fází městského vývoje.....	3
1.1. Vývoj suburbanizace.....	4
1.2. Typy suburbanizace	5
1.3. Zahradní města.....	7
1.4. Dopady suburbanizace.....	8
1.5. Metody měření suburbanizačních procesů.....	10
2. Povinnosti obcí vůči občanům obcí dle zákona.....	12
2.1. Sociální služby	13
2.1.2. Školská zařízení.....	17
2.2. Struktura obyvatelstva	18
2.2.1. Věková struktura obyvatelstva.....	18
2.2.2. Druhý demografický přechod.....	19
Praktická část.....	20
3. Vývoj suburbanizačních procesů a města Beroun	20
3.1. Charakteristika města Beroun a jeho správního obvodu.....	20
3.2. Výstavba ve městě Beroun.....	21
3.3. Možné příčiny suburbanizace	22
3.4. Změna věkové struktury obyvatelstva ve městě Beroun v důsledku suburbanizace....	27
3.5. Měření suburbanizačních procesů v Berouně	33
3.6. Komerční suburbanizace v okolí města Beroun.....	39
4. Sociální infrastruktura ve městě Beroun	40
4.1 Kapacita mateřských a základních škol.....	40
4.1.1. Mateřské školy	41
4.1.2. Základní školy	42
4.2. Sociální služby ve městě Beroun	43
4.3. Rozhovor s Ing. arch. Danovou Vilhelmovou.....	45

Závěr	49
Seznam použité literatury	52
Seznam grafů	65
Seznam obrázků.....	66
Seznam tabulek.....	66
Seznam příloh:	66
Přílohy	67

Úvod

Práce se zaměřuje na druhou etapu stádia městského vývoje, tedy suburbanizaci. Tento fenomén jsme mohli pozorovat v celém průběhu dějin vývoje člověka (Robins, 1985). Tato práce se zaměřuje na její současnou formu a její dopady na infrastrukturu v zasažených městech a obcích. Problematika suburbanizace se v České republice dotýká především našich dvou největších měst Prahy a Brna a dále měst a obcí v jejich zázemí (Ouředníček, 2007).

Teoretická část práce poskytuje komplexní teoretický základ pro zkoumání suburbanizačních procesů a jejich dopadů. Tato část práce popisuje stručný vývoj suburbanizace jako celku v čase (Jackson, 1985), jeho jednotlivé formy výskytu a popis dopadů tohoto fenoménu na jím zasažené obce a města v zázemí jádrových měst. Prostředek teoretické části vyplňuje popis jednotlivých metodologií měření suburbanizace (Skadron, 1993), které jsou později v praktické části práce využity pro měření ve městě Beroun. Dále práce popisuje jednotlivá zařízení občanské infrastruktury se zaměřením na zařízení sociálních služeb (Popov, Katz, Veretennikova, 2015), které poskytují služby seniorům a školská zařízení, které navštěvují děti do 14 let věku. V závěru teoretická část práce popisuje, jakým způsobem se dají sledovat změny ve věkové struktuře obyvatel, a nabízí teorii vysvětlující současné demografické trendy ve společnosti (Lesthaeghe, 2010).

Praktická část práce zkoumá, jak je suburbanizací zasaženo město Beroun, které se nachází asi 35 kilometrů západně od hlavního města Prahy v okrese Beroun (ČSÚ, 2019n). Praktická část nejprve popisuje intenzitu bytové výstavby ve městě a možné příčiny stěhování z hlavního města Prahy do tohoto malého města v jejím širším zázemí. Na datech za roky 2000 až 2018 jsou zachyceny změny zejména ve věkové struktuře obyvatelstva města v porovnání s průměrem Středočeského kraje a České republiky jako celku. Dále se v této části práce nachází výpočty měření suburbanizačních procesů, konkrétně jsou zde využity metody průměrné intenzity přistěhování/1000 obyvatel (Ouředníček, Špačková a Novák, 2014), koeficient osídlení a Skadronova exponenciální funkce. Mimo měření residenční suburbanizace se tato část práce zabývá také prvky komerční suburbanizace, které se v těsném okolí města Beroun nachází. Závěr teoretické části práce patří občanské vybavenosti ve městě a její dostupnosti. Práce se zabývá zejména občanskou vybaveností pro populaci ve věku 0 – 14 let a 65 let a starší – tedy školská zařízení (Zák. č. 561/2004 Sb.), domovy pro seniory a další pečovatelská zařízení (Zák. č. 108/2006 Sb.). Praktickou

část uzavírá strukturovaný rozhovor s vedoucí Odboru územního plánování a regionálního rozvoje při radnici města Beroun Ing. arch. Danou Vilhelmovou. Druhý plánovaný rozvoj s ředitelem Domova seniorů TGM Mgr. Ondřejem Šimonem, MPA se bohužel neuskutečnil a zařízení se mnou odmítlo sdílet jakékoliv informace.

Hlavním cílem práce je zhodnotit dopady rezidenční suburbanizace na město Beroun a zaměřit se na dostupnost sociální infrastruktury pro jeho obyvatele. Práce bude využívat data za období 2000 – 2018 (v zadání bakalářské práce uvádím rozmezí let 2001-2017, nicméně byla již dostupná data za rok 2018). Práce se konkrétně zaměří na dostupnost mateřských škol, základních škol a sociálních služeb, poskytovaných seniorům ve městě Beroun v kontextu rozvoje města díky suburbanizačním procesům zde působícím.

Metody použité v této práci jsou literární rešerše, syntéza, analýza a řízený strukturovaný rozhovor vedený s Ing. arch. Danou Vilhelmovou, vedoucí Odboru územního plánování a regionálního rozvoje při radnici města Beroun.

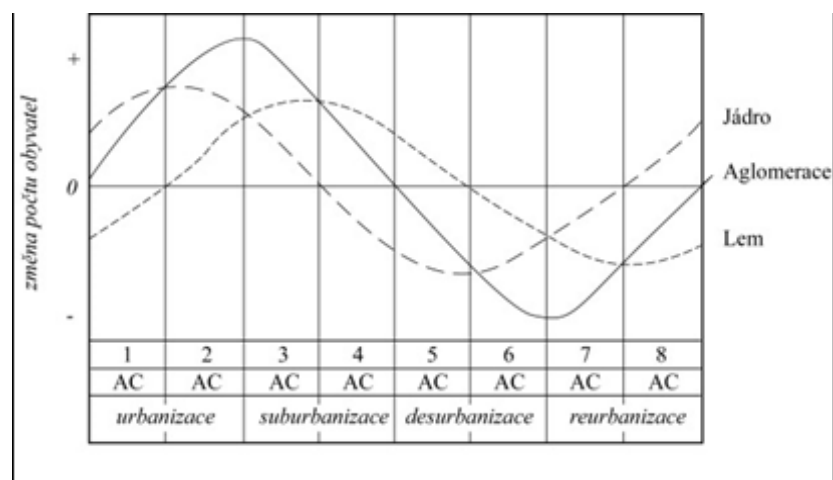
Závěr práce shrnuje poznatky z teoretické i praktické části bakalářské práce, díky kterým potvrzuje či vyvrací hypotézu, která zní, že město Beroun má dostatečně připravenou sociální infrastrukturu pro seniory a děti v předškolním věku pro období do roku 2030.

Teoretická část

1. Suburbanizace jako jedna z fází městského vývoje

Stádia městského vývoje neboli urbanizačního procesu dělíme na 4 etapy v závislosti na tom, jak se vyvíjí počet obyvatel v jádru a zázemí (lemu) města (Toušek, Kunc & Vystoupil, 2008).

1. *Urbanizace* – proces, při kterém narůstá počet obyvatel v celé aglomeraci města. Je to důsledek vědecko-technického pokroku, první demografické revoluce a nízké mobility obyvatelstva (dělníci během průmyslové revoluce neměli možnost dojíždět větší vzdálenosti do továren a koncentrovali se v jejich blízkosti). Důsledkem urbanizace je relativní i absolutní nárůst počtu obyvatel ve městech (United Nations, 2018).
2. *Suburbanizace* – fáze vývoje, kdy jádro populačně stagnuje či dokonce ztrácí své obyvatele (nejčastěji kvalifikovanou a movitou populaci v produktivním věku), kteří přesouvají svá bydliště i aktivity do zázemí města, či za jeho okraj (Ouředníček, 2007). Tímto vzniká jádrové centrum s okolními středisky. V souvislosti s rozšiřováním města se může vyskytnout tzv. *urban sprawl*, který vzniká důsledkem malé regulace a nízkého stupně plánování rozvoje území. Jedná se o expanzi městské zástavby s nízkou hustotou zástavby vznikající na „zelené louce“ (European Environment Agency, 2016).
3. *Deurbanizace* – Z jádra je komerčními aktivitami vytlačována obytná funkce (www.ekopolitika.cz). Jádro i zázemí ztrácí své obyvatele důsledkem absolutní i relativní decentralizace. Velkou roli v této fázi hraje i zhoršující se dopravní dostupnost jádrového města a touha obyvatel žít a pracovat v lepším prostředí, podobně jako v předchozí fázi (Urbanizace, 2006).
4. *Reurbanizace* – přechod do této fáze vývoje by měl být iniciován správou města i vládou např. zlepšením stavu infrastruktury nebo bytového fondu (Ouředníček, 2000). Populace aglomerace by měla opět začít stoupat díky obnovení koncentračních procesů (van den Berg a kol., 1982).

Obrázek 1: Etapy stádií městského vývoje (Toušek, Kunc a Vystoupil, 2008).

Obrázek č.1 názorně zobrazuje celkový počet obyvatel v aglomeraci a jeho podíl v závislosti na tom, zda obyvatelé dávají přednost jádru města nebo jeho okraji (Toušek, Kunc & Vystoupil, 2008).

1.1. Vývoj suburbanizace

Tato práce se však zaměří primárně na druhou etapu urbárního vývoje – na suburbanizaci. Suburbanizace není otázkou pouze posledních několika desetiletí ani staletí. Dalo by se říct, že tam, kde existuje urbanizace vznikne dříve či později i suburbanizace. První doložené velkoměsto naší civilizace je sumerské město Ur, které v letech mezi 2300 a 2180 př. n. l. mělo dosahovat počtu obyvatel kolem 100 000 a jeho obyvatelstvo se rozptýlilo za jeho hradby. Což Sir Leonard Wooley považoval za možnou suburbanizaci města Ur (Robins, 1985).

Další více než 2500 let starý příklad suburbanizace pochází z města Babylon. V hliněné desce pocházející z roku 539 př. n. l., na které v dopisu pro krále Persie stojí:

„Naše stavení je pro mě nejkrásnější na světě. Je tak blízko Babylonu, že si můžeme užívat všech výhod města, ale přesto když přijdeme domů, tak jsme daleko od všeho hluku a špíny“ (Jackson, 1985, s.12)

Tyto 2500 let a více než 4000 let staré příklady suburbanizace můžeme označit za tzv. *prvotní suburbanizaci*.

Suburbanizace pokračovala také ve středověku, kdy se mimo městské hradby decentralizovali zprvu podřadné stavby a aktivity, které nebylo nutné/žádoucí držet uvnitř

hradeb (jotka, kat atd.), později se začali další stavby koncentrovat kolem příjezdových cest do měst a vznikla tak podhradí. Takto nabalující se zástavba v okolí hradů byla typická pro Evropu i naše území (Ouředníček, 2002).

Ranně moderní formy suburbanizace

Industriální revoluce znamenala vysokou poptávku po pracovní síle ve městech, díky v té době nízké mobilitě obyvatelstva se dělníci koncentrovali v těsné blízkosti továren a vznikala průmyslová centra (Urbanizace, 2006).

Na přelomu 19. a 20. století se díky dvěma hlavním faktorům začínají tehdejší města dostávat do druhé fáze městského vývoje – suburbanizace.

1. První faktor byl **technologický pokrok** – díky rozvoji dopravy – zejména díky veřejné dopravě se zlepšuje dostupnost jádra města z jeho zázemí (Ouředníček, 2002, s.46).
2. Druhý faktor je **zvýšený příjem obyvatel** – hospodářský rozvoj vedl ke zvýšení bohatství obyvatel. Ti díky tomu začínají relativně více poptávat služby, což vede k nárůstu zaměstnanosti v terciálním sektoru (Musil, 2002). Tím klesal relativní význam výroby, která se navíc díky rozvoji dopravy mohla dekoncentrovat mimo město.

Hlavně díky těmto dvěma faktorům se pracovní příležitosti rozmělnily mimo jádro města a obyvatelé si tak mohli snadněji dosáhnout na *bydlení a pracovní příležitosti v příjemnějším prostředí* (van den Berg, 1982).

Moderní forma suburbanizace

Na začátku 20. století můžeme zejména ve Velké Británii, USA a postupně i v dalších vyspělých zemích začínat vnímat silné projevy suburbanizace. Stěhování do vzdálených suburbií, které umožnila zejména další vlna technologického pokroku – zejména v oblastech dopravy a rozšíření dopravní sítě.

Tyto procesy můžeme najít i v 60. letech 20. století ve zbytku prosperujících zemí (Wokoun a kol., 2011). V zemích, které prošli obdobím socialismu, se však suburbanizační projevy začaly naplno projevovat až v posledním desetiletí 20. století.

1.2. Typy suburbanizace

Jak je již zmíněno v předchozí kapitole, suburbanizace znamená přesun obyvatel a jejich aktivit mimo jádrové město. Suburbanizace však můžeme dále dělit na dva typy:

1. *Rezidenční* – jedná se o výstavbu především rodinných ale i bytových domů v obcích či menších městech v zázemí jádrového města (Suburbanizace). Rezidenční suburbanizace se často vyznačuje jevem zvaným *urban sprawl* neboli *sídelní kaše* (Hnilička, 2005). Tento jev se vyznačuje zejména: malou hustotou osídlení, velkými developerskými projekty (řadové domy, často absence občanské či sociální vybavenosti, odtržení výstavby od zbytku obce/města). Tento typ výstavby způsobuje mimo řady negativních dopadů na životní prostředí (Havel, Chuman, 2011) také zvýšenou dojížděku obyvatel za službami do jádra sídla a tím můžou zhoršit dopravní situaci v jádru.
2. *Komerční* – komerční zástavba (sklady, obchodní centra, výroba atd.) se buduje se většinou na „zelené louce“ v blízkosti dopravních uzlů v zázemí měst, či až za jeho hranicemi (Sýkora, 2002). Příkladem komerční suburbanizace může být například logistický park Prologis Park Praha – Rudná, viz Obrázek č.2, který se nachází v těsné blízkosti Rudné u Prahy a dálnice D5.

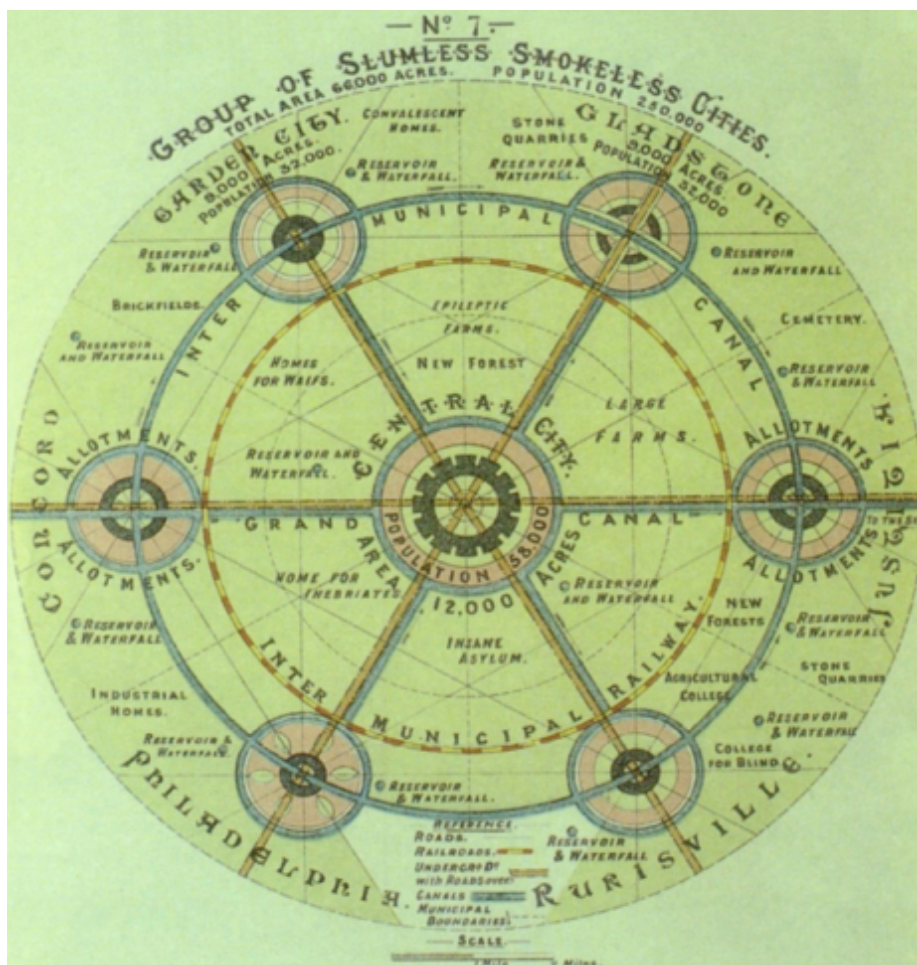

Obrázek 2: Příklad komerční suburbanizace (Prologisceresearch, 2019).

Oba typy suburbanizace se často vyznačují stejným problémem – zabírají úrodnou zemědělskou půdu v zázemí velkých měst a v blízkosti dopravních uzlů.

1.3. Zahradní města

Na počátku 19. století si mnoho politiků nevědělo rady, co s velmi rychle rostoucím počtem obyvatel ve městech. Růst byl takový, že města nebyla schopna absorbovat takový počet obyvatel a velké množství lidí bylo nuceno žít v dnešní době jen těžko představitelných podmínkách (Howard, 1902). Howard se snažil přijít s konceptem, díky kterému by lidé dávali přednost venkovu před městem – přišel tak s kompromisem, mezi těmito dvěma koncepty, a to konkrétně s pojmem *Town-Country*, to lze do češtiny přeložit jako město-venkov. Howard se tak snažil spojit společenský život ve městě a zdravý venkovský styl (Hnilička, 2005, s.35). Počítal s hustotou zalidnění 80 ob./ha a dostatkem zeleně pro budoucí obyvatele ale hlavně – záměrem nebyla čtvrť ve městě, ale samostatné město. Pojem *zahradní město* se vžil až s Howardovými následovníky, architekty Unwinem a Parkerem. Právě oni zrealizovali první projekty zahradních měst v Anglii. Z Anglie se dostal koncept přes Evropu do celého světa. Z původního návrhu *Town-Country* se do *zahradních měst* dostala především zásada dostatku zeleně a kvalitních veřejných prostor uvnitř čtvrtí. Příklad takových *zahradních měst* můžeme v České republice najít především v Praze, například Spořilov, Řečkovka nebo Zahradní Město.

Obrázek 3: Schéma zahradního města dle Ebenezera Howarda (Howard, 1902)

1.4. Dopady suburbanizace

Mezi pozitivní obecné dopady suburbanizace patří zejména ekonomická nebo kulturní proměna suburbanizací zasažené obce. Vzhledem k faktu, že z města se stěhují spíše vzdělané, bohatší a mladé rodiny, lze předpokládat, že dojde k pozitivnímu rozvoji v těchto oblastech.

Mezi negativní sociální dopady suburbanizace můžeme řadit především segregaci mezi obyvateli obce. Zejména pokud jde o stavební projekty, které svou výstavbou přímo nenavazují na obec se může stát, že obyvatelé těchto odlehlých částí obce nebudou přijati do komunity (Šilhánková, 2007).

Dopady na životní prostředí

O enviromentálních dopadech se již zmiňuji výše v části práce věnované residenční suburbanizaci a problému urban sprawl. Velký nárůst obyvatel zhoršuje dopravní situaci v obci, čímž přispívá ke znečištění ovzduší a také nadužívání místních komunikací (Sýkora,

2002). Případné rozšiřování dopravních komunikací narušuje přírodní reliéf regionu. Dalšími negativními dopady urban sprawlu mohou být (Burchell a kol, 1998; Johnson, 2001):

- Vyšší spotřeba energie (než kdyby zástavba byla kompaktní)
- Snížení otevřeného prostoru
- Snížená estetika okolní krajiny
- Fragmentace ekosystému

Pro zmírnění enviromentálních dopadů suburbanizace se dá přinejmenším dotlačit investory k tomu, aby si v regionu vybírali pozemky, na kterých stojí nevyužívaný objekt (brownfield) namísto investování do projektů tzv. na zelené louce (neboli greenfields).

Ekonomické dopady suburbanizace

Ekonomické nebezpečí suburbanizace pro obce se skrývá v nepřihlašování trvalého bydliště rezidentů v obci, ve které skutečně žijí. Rozpočet obce to ovlivňuje jak ve výdajové, tak i v příjmové části rozpočtu (Blažek a Uhlíř, 2011).

Výdajovou stránku problému je jednoduché si představit. Zvyšující se počet obyvatel/rezidentů v obci znamená pro rozpočet vyšší výdaje například na: údržbu veřejného prostranství, investice do dopravních komunikací, rozšíření veřejného osvětlení do nově vystavěných čtvrtí, provoz mateřských škol.

Příjmy obce jsou silně ovlivněny počtem obyvatel obce – ten se ale může rozcházet se skutečným počtem žijících rezidentů v obci. Daňové příjmy obce tvoří hlavní příjem obce, výpočet těchto příjmů se jmenuje *rozpočtové určení daní* neboli RUD (Zákon 243/2000 Sb.). RUD systém vypočítává, kolik si obec „ukrojí“ na sdílených daních do svého rozpočtu. Významným faktorem při rozdělování je kromě počtu obyvatel obce také zaregistrování právnických osob a osob samostatně výdělečně činných v obci, za které dostávají obce určitá procenta z jejich daní z příjmu. Obce však nemají mnoho donucovacích prostředků, jak nově příchozí obyvatel donutit k zaregistrování trvalého bydliště v obci a právnické osoby odrazuje administrativní zátěž, která je se změnou sídla spojena, navíc registrováním pod vytíženými úřady ve velkých městech klesá pravděpodobnost kontrol ve firmě (Ouředníček, 2008).

Existují další nástrahy, které sebou přináší regulování využívání půdy, díky kterému se municipality snaží zabránit masivnímu urban sprawlu a hlubším environmentálním problémům. Regulace spolu se zvýšenou poptávkou po bydlení v suburbiiích s sebou

přinášejí zdražování bytů i stavebních pozemků mimo jádrová města. Pro nižší a střední třídu je díky tomu obtížné v těchto oblastech najít dostupné bydlení (Wu, 2008).

1.5. Metody měření suburbanizačních procesů

Existuje hned několik metod, které se pro měření suburbanizace využívají, v této části práce si popíšeme 4:

1. **Skadronova exponencionální funkce** – autorem metody je prof. Kevin Skadron, který v současné době působí na Virginské univerzitě. Skadron v roce 1993 pomocí této metody srovnával suburbanizační trendy ve Východním a Západním Německu. Proměnné této funkce jsou hustota zalidnění v centru města a na jeho předměstí.

$$D(x) = D_0 e^{-\theta x}$$

Obrázek 4: Vzoreček pro výpočet Skadronovy exponencionální funkce (Skadron, 1993)

$D(x)$ představuje hustotu obyvatel ve vzdálenosti x od centra města.

D_0 znázorňuje hustotu obyvatel centru jádrového města.

θ představuje procentuální pokles obyvatel s každou mílí od jádra města. Čím je hodnota θ nižší, tím plynulejší přechod v hustotě obyvatel mezi jádrem města a jeho předměstím je. Naopak čím vyšší hodnota θ má, tím větší skok mezi jádrem města a předměstím je (Skadron, 1993).

Nástroj je kritizován pro zjednodušení fenoménu suburbanizace na pouhý faktor hustoty osídlení a opomíjí další důležité proměnné. Dalším nedostatkem této metody je, že bere hustotu osídlení jako exogenní proměnnou, nebo že funkce počítá s rovnoměrným rozložením obyvatelstva v okolí jádrového města (Krejčová, 2014).

2. **Metoda přirozeného a mechanického pohybu obyvatel** – přirozený přírůstek/úbytek obyvatelstva zjistíme pomocí jednoduché rovnice zobrazené na obrázku č. 5.

$$K_t = N_t^p - M_t$$

Obrázek 5: Vzoreček pro výpočet přirozeného a mechanického pohybu obyvatel (Langhamrová a Kačerová, 2006)

K_t značí přirozený pohyb obyvatelstva, který je zjistíme, tak že od N_t^p (počet živě narozených v daném kalendářním roce) odečteme M_t (počet zemřelých v daném roce (Langhamrová, Kačerová, 2006)

Mechanický pohyb obyvatelstva zjistíme podobně jednoduše, jen nebudeme počítat s živě narozenými a zemřelými ale s přistěhovalými a vystěhovalými. Rovnice pro výpočet migračního salda (Δ_t) je následující:

$$\Delta_t = I_t - E_t$$

Obrázek 6: Vzoreček pro výpočet migračního salda (Langhamrová a Kačerová, 2006)

Od přistěhovalých v daném kalendářním roce (I_t) odečteme vystěhovalé za stejný kalendářní rok (E_t) (Langhamrová, Kačerová, 2006, s. 69).

Celkovou změnu počtu obyvatel za kalendářní rok vypočteme součtem migračního salda a přirozeného přírůstku/úbytku obyvatel.

$$S_t - S_{t-1} = (N_t^p - M_t) + (I_t - E_t)$$

$$\Delta S_t = K_t + \Delta_t$$

Obrázek 7: Vzoreček pro výpočet celkové změny počtu obyvatel za kalendářní rok (Langhamrová a Kačerová, 2006)

3. **Průměrná intenzita přistěhování/1000 obyvatel** – dle publikace *Metodika sledování rozsahu rezidenční suburbanizace v České republice* od autorů Ouředníčka, Špačkové a Nováka (2014) bere tento výpočet v úvahu 3 faktory: počet obyvatel obce, počet přistěhovalých a počet dokončených bytů.

Obce se dle výpočtů rozdělí do 3 zón dle intenzity suburbanizace (viz. Tabulka č.1).

Tabulka 1: Podmínky pro rozdělení obcí do suburbánních zón (Ouředníček, Špačková a Novák, 2014)

Suburbánní zóna	Minimální intenzita roční bytové výstavby za určité období	Minimální objem bytové výstavby za určité období
1. Suburbánní zóna	10 bytů na 1000 obyvatel	50 bytů
2. Suburbánní zóna	5 bytů na 1000 obyvatel	30 bytů
3. Suburbánní zóna	-	20 bytů

4. **koeficient osídlení** – vzorec pro výpočet koeficientu osídlení je následující:

Kde: S_j značí počet obyvatel daného regionu a S značí celkový počet obyvatel. Výpočtem tedy zjistíme, kolik % obyvatel žije v daném regionu oproti vyššímu celku a můžeme jednoduše sledovat jeho vývoj v čase (Borůvková, Minařík, Vystrčil, 2013).

$$SP_j = \frac{S_j}{S} \times 100$$

Obrázek 8: Vzoreček pro výpočet koeficientu osídlení (Borůvková, Minařík a Vystrčil, 2013)

2. Povinnosti obcí vůči občanům obcí dle zákona

Dle zákona o obcích č. 128/2000 Sb., který vešel v platnost 15. 5. 2000 by obec měla pečovat o komplexní rozvoj svého území a potřeby svých občanů (Zák. č. 128/2000 Sb.). Obec by tedy měla mít zajištěnou strategii mimo jiné o tom, jaké služby budou jeho obyvatelé v budoucnu potřebovat a zajistit jim odpovídající úroveň i dostatečnou kapacitu občanské vybavenosti v jejich obci.

Občanskou vybavenost neboli **sociální infrastrukturu** můžeme definovat různými způsoby. Vyhláška č. 501/2006 Sb. vydaná Ministerstvem pro místní rozvoj, která je platná od 28. 11. 2006 definuje občanskou vybavenost jako:

„Plochy občanského vybavení zahrnují zejména pozemky staveb a zařízení občanského vybavení pro vzdělávání a výchovu, sociální služby, péči o rodinu, zdravotní služby, kulturu, veřejnou správu, ochranu obyvatelstva. Dále zahrnují pozemky staveb a zařízení pro obchodní prodej, tělovýchovu a sport, ubytování, stravování, služby, vědu a výzkum, lázeňství a pozemky související dopravní a technické infrastruktury a veřejných prostranství. Plochy občanského vybavení musí být vymezeny v přímé návaznosti na kapacitně dostačující plochy dopravní infrastruktury a být z nich přístupné.“ (Vyhláška č. 501/2006 Sb.).

Český statistický úřad zařazuje do občanské vybavenosti tyto stavby: „...školská zařízení, knihovny, pošty, lékařské ordinace, lékárny nebo např. domy s pečovatelskou službou.“ (ČSÚ, 2016).

Popov, Katzová a Veretennikova popisují ve svém článku *Evaluating the Social Infrastructure of Municipalities* rozdělují sociální infrastrukturu dle různých parametrů na 2 části.

1. „Tvrdá“ sociální infrastruktura – za kterou se dají považovat fyzické sítě, které jsou nezbytné pro fungování moderní země a průmyslu. Například silnice, železnice atd. (Popov, Katz, Veretennikova, 2015).

2. „Měkká“ sociální infrastruktura – za tu označuje především stavby a služby, které jsou nezbytné pro zachování zdraví, sociálních a kulturních standardů ve společnosti. Například školská zařízení, nemocnice atd. (Popov, Katz, Veretennikova, 2015).

Tato bakalářská práce se bude zabývat především tou „měkkou“ sociální infrastrukturou na lokální úrovni.

2.1. Sociální služby

Tato práce zaměřuje pouze na dvě části občanské vybavenosti, kde v obou případech je zřizovatelem obec. První si rozebereme tu část, která se týká sociálních služeb v obci.

§3 zákona o sociálních službách č. 108/2006 Sb. platný od 31. 3. 2006 vymezuje důležité pojmy pro tuto problematiku.

Tento paragraf obsahuje především definici sociálních služeb:

„Sociální službou činnost nebo soubor činností podle tohoto zákona zajišťujících pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení.“
(Vyhláška č. 501/2006 Sb.)

Kromě toho § 3 definuje také to, na koho jsou sociální služby cíleny:

„Nepříznivou sociální situací oslabení nebo ztráta schopnosti z důvodu věku, nepříznivého zdravotního stavu, pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života vedoucí ke

konfliktu se společností, sociálně znevýhodňující prostředí, ohrožení práv a zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby nebo z jiných závažných důvodů řešit vzniklou situaci tak, aby toto řešení podporovalo sociální začlenění a ochranu před sociálním vyloučením.“ (Zák. č. 108/2006 Sb.)

Typy sociálních služeb a jejich poskytování

§ 32 zákona o sociálních službách určuje, co vše pojem sociálních služeb zahrnuje a § 33 pak stanovuje, v jaké formě se sociální služby poskytují (Zák. č. 108/2006 Sb.).

Formy sociálních služeb jsou 3:

1. Sociální poradenství
2. Služby sociální péče
3. Služby sociální prevence

Tyto 3 formy sociálních služeb mohou být poskytovány jako pobytové, ambulantní nebo terénní:

1. Pobytové služby – služby spojené s ubytováním v sociálním zařízení
2. Ambulantní služby – služby, za kterými obyvatelé dochází do sociálních zařízení a součástí služby není ubytování
3. Terénní služby – jsou obyvatelům poskytovány v jejich přirozeném prostředí

2.1.1. Typy zařízení sociálních služeb

Seznam zařízení sociálních služeb, které jsou pro tuto práci důležité je o něco méně, než je jejich celkový počet. V této části práce najdeme 7 typů zařízení sociálních služeb.

1. **Pečovatelská služba**_definuje § 40 zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách jako:

„Pečovatelská služba je terénní nebo ambulantní služba poskytovaná osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, a rodinám s dětmi, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby. Služba poskytuje ve vymezeném čase v domácnostech osob a v zařízeních sociálních služeb vyjmenované úkony.“ (Zákon č. 108/2006 Sb.)

Tato sociální služba zajišťuje svým klientům pomoc při zvládání běžných úkonů, s hygienou, zajišťování stravy, chodu domácnosti a zprostředkovává kontakt se společností.

2. **Centra denních služeb** definuje § 45 zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách jako:

„V centrech denních služeb se poskytují ambulantní služby osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby.“ (Zákon č. 108/2006 Sb.)

Tato zařízení zajišťují svým klientům pomoc při osobní hygieně, poskytují stravu. Dále má výchovnou, vzdělávací aktivizační funkci, zajišťuje kontakt se společností, pomáhá s terapií a uplatňování osobních práv, zájmů a dalších osobních záležitostech.

3. **Denní, týdenní stacionáře** definuje § 46 a § 47 zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách jako:

„V denních stacionářích se poskytují ambulantní služby osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku nebo zdravotního postižení, a osobám s chronickým duševním onemocněním, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby.“ (Zákon č. 108/2006 Sb.)

„V týdenních stacionářích se poskytují pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku nebo zdravotního postižení, a osobám s chronickým duševním onemocněním, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby.“ (Zákon č. 108/2006 Sb.)

Denní i týdenní stacionář má rámec činností vydefinovaný stejně jako centra denních služeb. Tedy pomáhá při osobní hygieně, poskytuje stravu. Dále má výchovnou, vzdělávací aktivizační funkci atd.

4. **Odlehčovací služby** definuje § 44 zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách jako:

„Odhlehčovací služby jsou terénní, ambulantní nebo pobytové služby poskytované osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního

postižení, o které je jinak pečováno v jejich přirozeném sociálním prostředí; cílem služby je umožnit pečující fyzické osobě nezbytný odpočinek.“ (Zákon č. 108/2006 Sb.)

Mezi činnosti odlehčovací služby patří pomoc při zvládání běžných činností, osobní hygieně, poskytnutí nebo pomoc při zajištění stravy, poskytnutí ubytování (při pobytové formě služby), zprostředkování společenského kontaktu, terapeutická činnost, výchovná, aktivizační a vzdělávací funkce a pomoc při uplatňování osobních práv, zájmů a dalších činnostech.

5. Domovy pro seniory definuje § 49 zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách jako:

„V domovech pro seniory se poskytují pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost zejména z důvodu věku, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby.“ (Zákon č. 108/2006 Sb.)

Tato zařízení poskytují seniorům ubytování, stravu, pomoc se zvládáním každodenních činností a hygienou, společenské prostředí, terapie, aktivizační činnosti a v neposlední řadě pomáhají svým klientům při uplatňování práva, svých zájmů a dalších osobních záležitostí (Zákon č. 108/2006 Sb.).

6. Domovy se zvláštním režimem definuje § 50 zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách jako:

„V domovech se zvláštním režimem se poskytují pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu chronického duševního onemocnění nebo závislosti na návykových látkách, a osobám se stařeckou, Alzheimerovou demencí a ostatními typy demencí, které mají sníženou soběstačnost z důvodu těchto onemocnění, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby. Režim v těchto zařízeních při poskytování sociálních služeb je přizpůsoben specifickým potřebám těchto osob.“ (Zákon č. 108/2006 Sb.)

Tato zařízení mají činnost zákonem vydefinovanou stejně, jako domovy pro seniory. Čili poskytují stravu, ubytování, pomáhají při osobní hygieně a běžných úkonech atd.

7. Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče definuje § 52 zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách jako:

„Ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče se poskytují pobytové sociální služby osobám, které již nevyžadují lůžkovou péči, ale vzhledem ke svému zdravotnímu stavu nejsou schopny se obejít bez pomoci jiné fyzické osoby a nemohou být proto propuštěny ze zdravotnického zařízení lůžkové péče do doby, než jim je zabezpečena pomoc osobou blízkou nebo jinou fyzickou osobou nebo zajištěno poskytování terénních nebo ambulantních sociálních služeb anebo pobytových sociálních služeb v zařízeních sociálních služeb.“ (Zákon č. 108/2006 Sb.)

Tato zařízení mají činnost zákonem vydefinovanou stejně, jako domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem. Tedy poskytují stravu, ubytování, pomáhají při osobní hygieně a běžných úkonech atd.

2.1.2. Školská zařízení

Školská zařízení, jejich zřizovatelé, zaměstnanci, žáci a studenti se řídí zákonem č. 561/2004 Sb. O předškolním, základním, středním, vyšším odborným a jiném vzdělání (školský zákon). Dle tohoto zákona musí každé dítě navštěvovat minimálně tato 2 školní zařízení:

1. Mateřská škola – mateřské školy jsou určeny především pro děti 3-6 let věku. Přijímat se mohou děti již o 2 let věku ale ta nemají na přijetí žádný právní nárok. Předškolní vzdělávání je povinné od pátého roku věku (Zák. č. 561/2004 Sb., § 34). Zákon 178/2016 Sb., který měl novelizovat zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborným a jiném vzdělání (školský zákon), měl od 1. 1. 2017 vytvořit právní nárok na přijetí do mateřských škol dětem starším 2 roky (msmt.cz). Tím by se navýšily kapacitní požadavky na mateřské školy. Ty dle § 34 odstavce 3 přednostně přijímají děti s místem trvalého pobytu v příslušném školském obvodu (Zákon č. 561/2004 Sb.). I když novela v platnost nakonec nevstoupila, některé mateřské školy začali pro žáky od 2 do 3 let budovat speciální třídy ve svých zařízeních. Zákon však v platnost nevstoupil a předškolní vzdělávání se tedy i nadále řídí výhradně školským zákonem č. 561/2004 Sb.

2. Základní škola – každý občan České republiky je povinen školní docházkou v rozsahu 9 tříd základní školy. Zpravidla jsou základní školy rozděleny na 2 stupně: 1. - 5. třída a 6. – 9. třída. 2. stupeň základní školy může nahradit víceleté gymnázium (Zák. č. 561/2004 Sb.).

2.2. Struktura obyvatelstva

Znalost struktury obyvatelstva regionu, pro který se snažíme vytvořit jakoukoliv strategii je klíčová. Trendy vývoje obyvatelstva v regionu můžeme analyzovat pomocí časových řad díky datům, která získáme například díky Českému statistickému úřadu, který byl zřízen zákonem č. 2/1969 Sb. a jeho působnost byla upravena zákonem č. 89/1995 Sb. (ČSÚ, 2019).

2.2.1. Věková struktura obyvatelstva

Nejnázorněji můžeme znázornit věkovou strukturu obyvatelstva do tzv. **věkové pyramidy**, která díky spojení dvou histogramů znázorňuje mimo věkovou strukturu obyvatel také strukturu dle pohlaví (Toušek, Kunc, Vystoupil, 2008).

Existují 3 typy věkových pyramid:

1. Progresivní typ – charakterizuje se výraznou převahou dětské složky nad složkou postreprodukční
2. Stacionární typ – charakterizuje se vyrovnaním dětské a postreprodukční složky
3. Regresivní typ – charakterizuje se převahou složky postreprodukční nad dětskou

Charakterizovat věkovou strukturu můžeme i pomocí tzv. středních hodnot:

1. Průměrný věk – aritmetický průměr počtu let celé sledované populace
2. Věkový medián – rozděluje sledovanou populaci na dvě stejně velké skupiny obyvatel (polovina starších a polovina mladších)
3. Modální věk – nejčastěji vyskytovaný věk obyvatel ve sledované populaci (Toušek, Kunc, Vystoupil, 2008)

Index stárí je index, který se počítá jako poměr poproduktivní složky (obyvatel starších 65 let) ku dětské složce (obyvatel mladších 15 let) (Toušek, Kunc a Vystoupil, 2008).

$$I_s = \frac{P_{65+}}{P_{0-14}} * 100$$

Obrázek 9: Vzoreček pro výpočet indexu stáří (Toušek, Kunc a Vystoupil, 2008)

2.2.2. Druhý demografický přechod

Druhý demografický přechod se vyznačuje ustálením míry porodnosti a úmrtnosti na nízké úrovni (Lesthaeghe, 2010). Tím dochází ke stabilizaci populace na populaci stacionární. Tím se vyznačují především vyspělé země západní a severní Evropy (Toušek, Kunc, Vystoupil, 2008). Teorie je především spojována s francouzským demografem Adolphem Landrym. Přičemž za ustálením míry úmrtnosti můžeme hledat zejména zkvalitnění zdravotní péče a její zvýšená dostupnost – to je také důvod ke zvýšené naději dožití a vyššímu průměrnému věku populace (Van Daalen a Caswell, 2015). Za ustálenou nižší mírou porodnosti můžeme hledat faktorů hned několik. Jedním z nich je, že děti pro své rodiče postupem času přestaly znamenat investici do budoucnosti, která pomůže s obživou rodiny a zajištěním ve staří. To se ale ve městech začalo měnit a děti tak začaly být spíše ekonomickou přítěží a rodiče si jich mohli dovolit pouze určité množství. Také za nižší mírou porodnosti můžeme hledat zlepšení zdravotnické péče, které postupně snižovala kojeneckou a dětskou úmrtnost tak, že rodiny mohly zůstat stejně veliké při menší míře porodnosti. Zásadní je také přeměna celé společnosti, například snížená míra religiozity umožnila rozšíření antikoncepce (Van Daalen a Caswell, 2015).

Praktická část

3. Vývoj suburbanizačních procesů a města Beroun

V praktické části práce bude objektem výzkumu město Beroun. Město Beroun se nachází v širším zázemí hlavního města Prahy, což jej činí vhodným příkladem pro výzkum vývoje a dopadů suburbanizačních procesů.

3.1. Charakteristika města Beroun a jeho správního obvodu

Okres Beroun leží v západní části Středočeského kraje, který tvoří region soudržnosti Střední Čechy. Svou východní hranicí sousedí s okresem Praha-západ, na jihu s okresem Příbram, na západě s okresem Rokycany (Plzeňský kraj) a na severu s okresy Rakovník a Kladno. Dálnice D5 Praha – Plzeň - Rozvadov rozděluje okres téměř souměrně na dvě poloviny (czso.cz). Kromě dálnice D5 vede okresem III. tranzitivní železniční koridor – konkrétně tratě č. 170 a 171, které by měly být v budoucnu navázány na celoevropský systém tratí rychlého spojení (TEN-T), který spojuje hlavní evropská centra. Největším ze šesti měst v okrese je právě Beroun s celkovým počtem obyvatel 19,5 tis. k 31. 12. 2018. Svou rozlohou 704 km² je okres nejmenším ve Středočeském kraji, avšak průměrné zalidnění 131,3 obyvatel/km² jej řadí k těm nadprůměrným. V okrese se nachází několik významných kulturních památek, jako například hrad Karlštejn, zámek Hořovice nebo zříceniny hradů Žebrák a Točnick a 3 chráněné krajinné oblasti – Křivoklátsko (biosférická rezervace UNESCO), Brdy a Český kras (ČSÚ, 2019n).

První zmínky o osadě na území města jsou z roku 1088, avšak první doslovná zmínka o městě Beroun je z roku 1265. Pro vývoj města byl důležitý rok 1303, kdy město získalo status královského města (město-beroun.cz). V současné době je město Beroun jednou ze dvou obcí s rozšířenou působností (tzv. obec III. stupně) v okrese. V jeho správním obvodu žije 60 tis. obyvatel, což je zhruba 65 % z celkového počtu 93,7 tis. obyvatel okresu. Rozloha města je 31,2 km² a při počtu obyvatel 19 510 k 31. 12. 2018 je hustota zalidnění 624,3 obyvatel/km².

Město se dělí na 4 katastrální území a 7 městských částí:

- k. ú.¹ Beroun: Centrum, Město, Zavadilka, Závodí

¹ Katastrální území

- k. ú. Hostim u Berouna: Hostim
- k. ú. Jarov u Berouna: Jarov
- k. ú. Zdejcina: Zdejcina

Ve městě se nacházejí 2 velké brownfields, konkrétně prostory bývalé textilky Tiba a bývalých kasárna. Zatímco v bývalých kasárna již výstavba začala, areál bývalé továrny Tiba stále čeká na své využití (Berounský deník, 2017a).

3.2. Výstavba ve městě Beroun

Současná i budoucí výstavba ve městě Beroun je hnacím motorem pro jeho růst. Dle hlavního autora aktuálního územního plánu města Beroun arch. Pavla Koubka, který je platný od 30. 3. 2017 by se město Beroun mělo rozrůst do roku 2027 o 2300 bytů (Berounský deník, 2017a). Intenzita bytové výstavby ve městě Beroun s drobnými odchylkami vysoce převyšuje celorepublikový průměr (viz. Tabulka č 4). Tato kapitola předestře hlavní developerské projekty a záměry týkající se města Beroun.

Jedním z hlavních projektů, který se v současné době realizuje je *Beroun Gate*. Který vzniká v jedné z částí brownfieldu po bývalých kasárna v těsné blízkosti historického centra města. Autorem projektu je developerská firma CRESTYL real estate, s. r. o. Původní projekt počítal až s 670 byty v patnácti bytových domech, a jeho první etapa měla být dokončena již v roce 2008 (Berounský deník, 2018a). Finanční krize však posunula celý projekt, který se během dekády značně proměnil. V současné době se staví 5 bytových domů o 146 bytech, 30 řadových domů a 12 dvojdomků. Nejmenší byt 2+KK o rozloze 58,2 m² se zde dá pořídit o 3 891 900 Kč, řadové domy o rozloze 137,7 m² a dispozici 4+KK jsou k dispozici od 7 114 200 Kč a dvojdomky o dispozici 5+KK a rozloze 202,2 m² se prodávají za 9 980 000 Kč (Berounská brána, 2019).

Druhým a nejspíš mnohem větším projektem by měla být výstavba v druhém berounském brownfieldu – tedy v prostorách bývalé továrny TIBA. Ten se nachází rovněž v těsné blízkosti historického centra města a má rozlohu zhruba 70 000 m². O výstavbě se v našem rozhovoru zmiňuje Ing. arch. Dana Vilhelmová (Berounský deník, 2018b). Projekt samotný zatím nemá žádnou konkrétní podobu, navíc jeho podoba bude muset schválit územní studie, kterou si nechává město na každý developerský projekt vypracovat. Tím pádem se v blízké budoucnosti jistě stavět nezačne. Nicméně na takové rozloze můžeme počítat se stovkami

bytů – původní záměr počítal s 600 byty jen v první fázi projektu. I když vedení města zatím nezná konkrétní podobu projektu, tak majitel pozemku počítá s vybudováním jak mateřské a základní školy ale případně také s detašovaným pracovištěm některé z vysokých škol. Konečný počet bytů bude mimo jiné také záležet na tom, jak developer vyřeší problematiku parkování – uvažuje se i o podzemním parkování, díky kterému by počet bytů mohl být vyšší.

Dalším projektem je II. fáze výstavby Residence Na Veselé, kde se dokončují 3 domy o 45 bytech. Výstavba bytů probíhá v těsné blízkosti golfového hřiště na okraji města Beroun. Jedná se o byty s dispozicemi 1+KK až 4+KK. Cena bytu 4+KK šplhá k 8 980 000 Kč (Residence Na Veselé, 2019) a byty by měly být k nastěhování již v srpnu 2019 (Berounský deník, 2018b).

Projekt Nová Máchovna by v listopadu roku 2019 měl dokončit již IV. fázi výstavby. V prvních třech etapách bylo vystavěno 24 rodinných domů. Nejnovější fáze čítá 11 rodinných domů, u kterých se nyní cena pohybuje mezi 6 350 000 Kč a 8 400 000 Kč v závislosti na velikosti pozemku (Nová Máchovna, 2019). Autorem projektu je developerská společnost Akro Real, a. s. a projekt se nachází na okraji města směrem ke Královu Dvoru.

V sousedství projektu Nové Máchovny probíhá bytová výstavba v rámci projektu Na Máchovně - Beroun Hills. V I. fázi výstavby vzniklo 69 bytů, celkově by však mělo vzniknout kolem až 600 bytů. Jedná se tedy o jeden z nejzásadnějších developerských projektů, které momentálně ve městě probíhají. Dle rozhovoru Ing. arch. Dany Vilhelmové pro říjnové číslo Berounského deníku by měly nové byty do oblasti přilákat 1000 až 1500 nových obyvatel (Berounský deník, 2018b).

Dalším velkým zatím pouze plánovaným projektem je výstavba na rozvojové ploše Na Suchých lukách, o které se zmiňuje Ing. arch. Dana Vilhelmová v našem rozhovoru. Tento prostor se nachází na východním okraji města směrem k hlavnímu městu Praha. Nový územní plán na tomto území zakazuje hromadnou bytovou výstavbu, to znamená, že zde v budoucnu vyrostou pouze rodinné domy. Dle studie, se do této oblasti může vejít až 300 rodinných domů a město zde do budoucna počítá s nárůstem obyvatel o zhruba 700. Nicméně žádný konkrétní developerský záměr na stole městu neleží.

3.3. Možné příčiny suburbanizace

Jak je popsáno v teoretické části práce, rezidenční suburbanizace je způsobena touhou lidí žít v čistším a klidnějším prostředí (Hnilička, 2005), než je rušné město (Svobodová, 2013).

Dávno neplatí, že bydlet za městem si mohli dovolit pouze movitější obyvatelé. Kormě rozvoje individuální i hromadné dopravy k tomu mohou přispívat mimo jiné levnější pozemky mimo jádrové město nebo na jeho okraji (Kostecký a Čermák, 2004).

1. Dopravní dostupnost jádrového města

Jak je popsáno v kapitole 2.1., skrz město Beroun a celý jeho okres prochází dva důležité dopravní uzly. Konkrétně se jedná o dálnici DP Praha – Plzeň – Rozvadov a III. tranzitivní železniční koridor – tedy železniční trať Praha – Plzeň, která dále vede do Spolkové republiky Německo. Dopravní dostupnost z Berouna do jádrového města Praha je tedy relativně dobrá – železniční trať Praha – Beroun vede podél Berounky a skrz několik obcí – trať je jednokolejná, ve špatném stavu, to způsobuje časté výluky. Například v roce 2016 se jednalo o 321 závad, která zpozdily alespoň jeden vlak (iDnes.cz, 2017). Nicméně z centra města Beroun je možné se hromadnou dopravou dostat autobusem za 24 minut na Nové Butovice, či za 27 minut na Zličín – obě zastávky velmi dobře navazují na síť Pražské integrované dopravy. Na Smíchovském vlakovém nádraží můžete být již za 28 minut, na Hlavním nádraží o 11 minut později. Vlaky mezi těmato dvěma městy jezdí zhruba každých 30 minut. Celkově tedy můžeme zhodnotit dopravní dostupnost do jádrového města jako velmi uspokojivou.

2. Prostředí města

Jak kapitola 2.1. naznačuje, město Beroun je obklopeno CHKO Křivoklátsko, Brdy a Český kras. V tom skýtá příležitost vyžití v přírodě pro celou rodinu. Napomáhá tomu například cyklostezka *Po stopách českých králů*, ta spojuje hrady Karlštejn, Žebrák a Točnick. Cyklostezka je součástí evropské sítě cyklotras EuroVelo4, která prochází například Francií nebo Německem (Kudy z Nudy, 2019). Ačkoliv se město nachází v údolí a městem prochází dálnice D5, tak ovzduší ve městě je dle Českého Hydrometeorologického ústavu stejně uspokojivé, jako ve většině republiky (Český Hydrometeorologický ústav, 2019)

Výčet ploch zeleně ve městě je dlouhý, proto zmíním jen nejvýznamnější a největší z nich. Největší plocha zeleně uvnitř města je Městská Hora. Jedná se o upravený lesopark uvnitř historického jádra města. Dalším významným je park u Zábranského kostela zvěstování Panny Marie, tento původní hřbitov byl předělán na upravený park, který by se v případě výstavby na místě současného brownfieldu Tiba měl rozšířit. Tento park je totiž v přímém sousedství s tímto brownfieldem, jak ukazuje obrázek č. 10. Ten zobrazuje polohu areálu

Tiba, Městskou Horu a také park u Záborského kostela zvěstování Panny Marie.

Obrázek 10: Okolí brownfieldu TIBA (mapy.cz, 2019)

Blízkost CHKO přináší také blízkost lesních ploch u města. Díky charakteristice krajiny, se v posledních letech Beroun rozvíjí téměř výhradně na své severní hranici – tedy směrem ke kopci Děd. Blízkost lesní plochy i rozvoj severním směrem zobrazuje obrázek č. 11. a č. 12. Můžeme vidět totéž území s patnáctiletým rozdílem.

Obrázek 11: Letecká mapa města Beroun z roku 2003 (mapy.cz, 2019)

Obrázek 12: Letecká mapa města Beroun z roku 2018 (mapy.cz, 2019)

3. Ceny pozemků

Pokud bychom porovnávali relativní cenovou hladinu stavebních pozemků v České republice, potvrdí se nám, že stavební pozemky jsou v jádrovém městě mnohdy násobně vyšší, než ve městě Beroun. To může být významná motivace pro výstavbu mimo jádrové město. Jak nám ukáže tabulka č. 5, tento ukazatel měl za roky 2015–2017 ve městě Beroun hodnotu 234 %. To můžeme interpretovat tak, že ceny pozemků ve městě Beroun byly 2,34krát vyšší, než je celorepublikový průměr. Ceny pozemků v okrese Beroun nám může částečně poodkrýt, proč roste okres rychleji než město Beroun. Ceny pozemků v obcích do 1999 obyvatel jsou zhruba 3krát nižší než ve městě Beroun. Tyto ceny jsou mnohdy více než dvacetkrát nižší než v jádrovém městě. Tabulka č. 2 zobrazuje vybrané územní celky a porovnává ceny stavebních pozemků v nich.

Tabulka 2: Srovnání relativní cenové hladiny za roky 2015-2017 ve vybraných územních celcích (ČSÚ, 2018a)

Územní celek	Relativní cenová hladina
Okres Beroun – do 1999 ob.	73,5 Kč/m ²
Okres Beroun – 2000–9999 ob.	183,2 Kč/m ²
Okres Beroun – 10 000–49 999 ob.	234,0 Kč/m ²
Praha 2	1 792,7 Kč/m ²
Praha 3	1 151,5 Kč/m ²
Praha 5	853,5 Kč/m ²
Praha 15	427,3 Kč/m ²

Dále můžeme srovnávat ceny bytů v jádrovém městě a městě Beroun – konkrétně kupní cenu/m². Za stejné období 2015–2017 můžeme díky datům Českého statistického úřadu zjistit, že tato cena/m² je ve městech Středočeského kraje o velikosti Berouna v průměru 23,7 tisíc Kč. Tabulka č. 6 zobrazuje, jakou hodnotu má daný ukazatel v jednotlivých pražských městských částech. Hlavní město Praha je rozdělena do tří skupin. V jednotlivých městských částech je hodnota ukazatel 2krát až 3krát vyšší než ve městech 10 000 – 49 999 obyvatel ve Středočeském kraji.

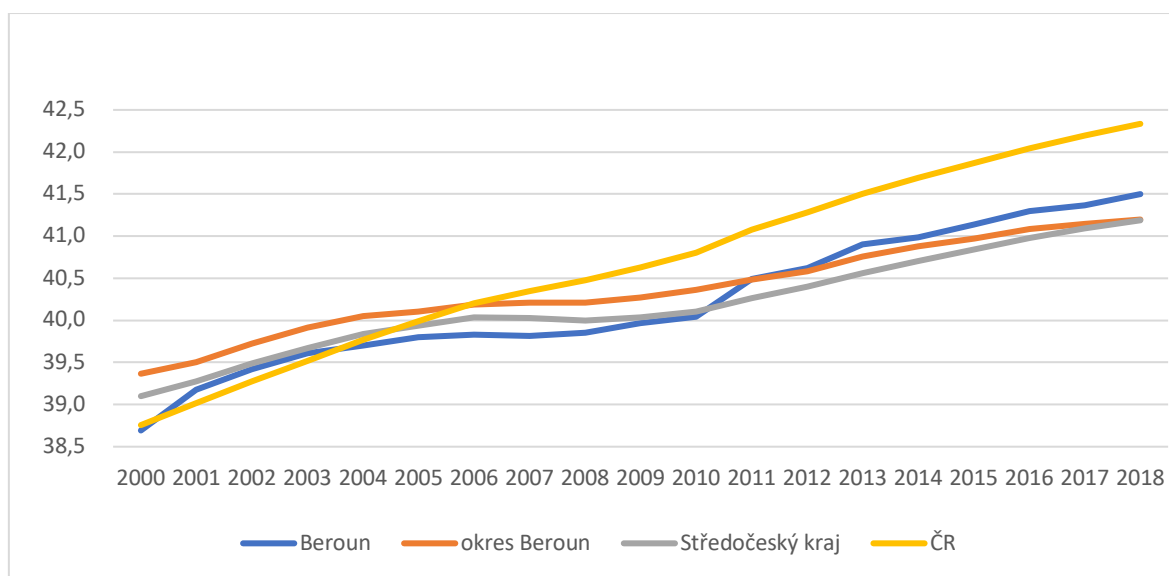
Tabulka 3: Srovnání kupních cen bytů v letech 2015-2017 ve vybraných územních celcích (ČSÚ, 2018b)

Územní celek	Kupní cena bytů (Kč/m ²)
Středočeský kraj – města 10 000 – 49 999 ob.	23 786 Kč/m ²
Praha 1	73 534 Kč/m ²
Praha 2, 6, 7	61 840 Kč/m ²
Praha 3–5, 8 - 21	48 664 Kč/m ²

3.4. Změna věkové struktury obyvatelstva ve městě Beroun v důsledku suburbanizace

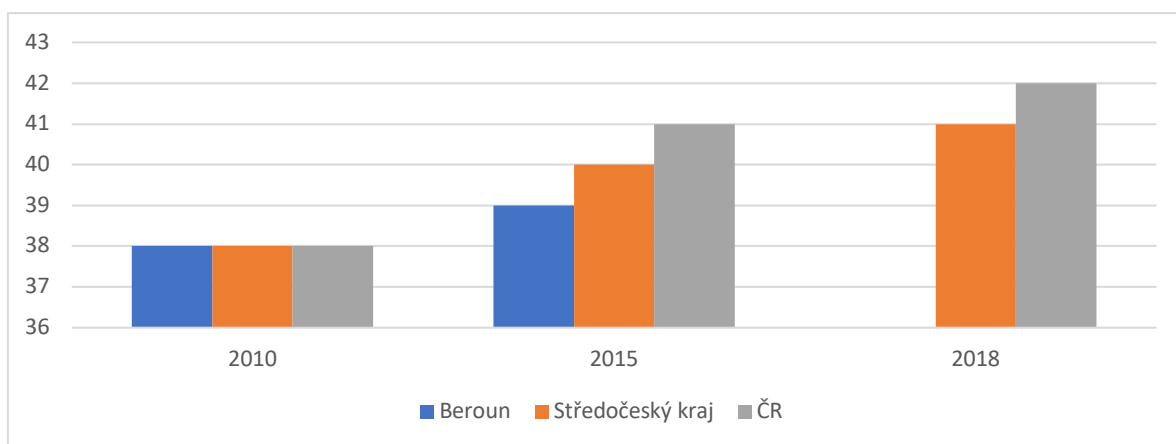
Během sledovaného období v letech 2000–2018 se struktura obyvatelstva značně změnila ve všech sledovaných celcích. Graf č. 1 ukazuje, jak se vyvíjel průměrný věk v České republice a vybraných územních celcích. Česká republika má v tomto směru tendenci prudce růst – ve sledovaném období vzrostl průměrný věk občanů České republiky o 3,5 let. Tento trend můžeme připisat druhému demografickému přechodu (tedy vysoké úrovni

zdravotnictví, tedy vyšší naději dožití, a také nízké míře porodnosti). Ve Středočeském kraji, okresu Beroun i městu Beroun zaznamenáváme také značný růst, nicméně tyto územní celky jsou značně zasaženy procesem suburbanizace z hlavního města Prahy. Stěhování má, jak víme výběrový charakter (Svobodová, 2013), stěhují se především mladí lidé, kteří tento průměrný věk částečně snižují. Toto tvrzení podporuje fakt, že ve Středočeské kraji a okresu Beroun je hodnota průměrného věku obyvatel o 1,1 let (41,2 let) nižší než v České republice (42,3 let). V roce 2018 byl průměrný věk obyvatel města Berouna 41,5 let, což se blíží Středočeskému kraji, který je nejmladším krajem České republiky (ČSÚ, 2019n).

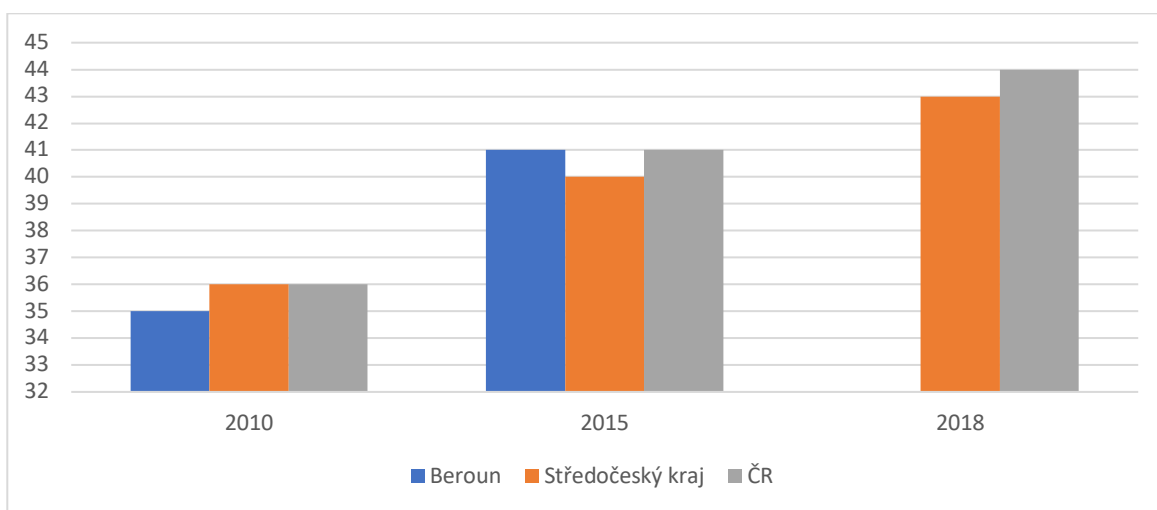
Graf 1: Vývoj průměrného věku obyvatel ve vybraných územních celcích v letech 2000-2018 (vlastní zpracování dle dat ČSÚ, 2017a, 2018c, 2019a,b)

Tendenci stárnutí populace potvrzuje i graf č. 2, který zobrazuje vývoj mediánového věku populace, který rozděluje populaci na dvě stejně velké části. Data pro město Beroun za rok 2018 bohužel nebyla k nalezení, nicméně můžeme předpokládat, že růst i nadále pokračuje. Například mediánový věk v České republice se během osmi let zvýšil o 4 roky. Ve Středočeském kraji však pouze o 3 roky za stejné období.

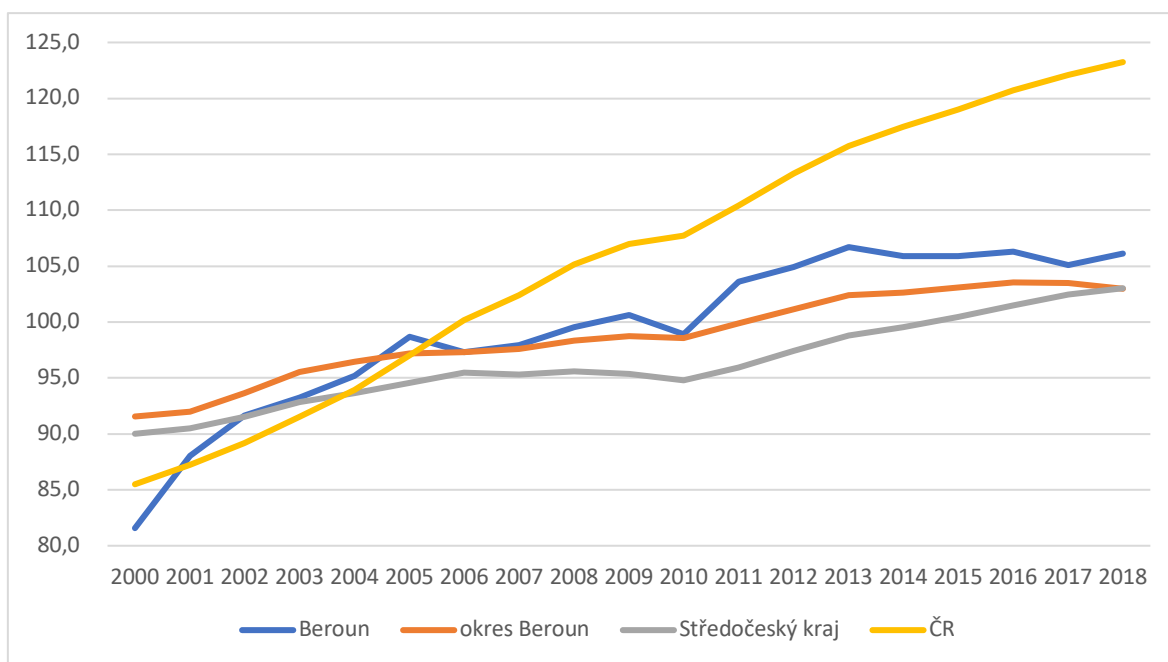
Graf 2: Vývoj mediánového věku ve vybraných územních celcích v letech 2010-2018 (vlastní zpracování dle dat ČSÚ, 2019c-i)

Modální věk nám říká, který ročník narození je v populaci nejvíce zastoupený. Tím pádem to, že modální věk v České republice stoupl během osmi let o 8 roků je zcela logické a neznačí to stárnutí populace jako celku.

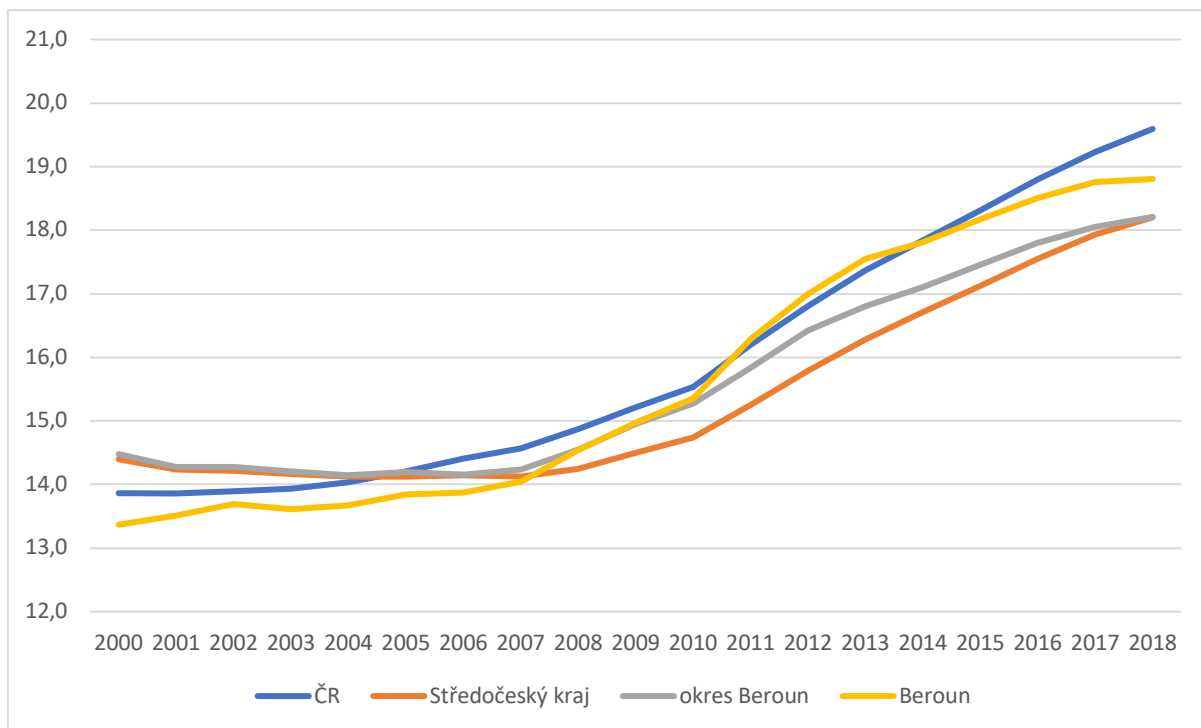
Graf 3: Vývoj modálního věku ve vybraných územních celcích v letech 2010-2018 (vlastní zpracování dle dat ČSÚ, 2019c-i)

I přes vyšší míru porodnosti na 1000 obyvatel v celé České republice. Konkrétně nárůst od roku 2000 do roku 2018 o 1,9 dítěte se index stárání, který dává v poměr děti ve věku 0 – 14 let a obyvatele 65 let a starší rychle stoupá. Zároveň s tímto ukazatelem totiž ve stejném období vzrostla maděže na dožití o 4,9 let u mužů a o 3,4 let u žen. Tuto statistiku podporuje také zvýšení průměrného roku klientů Domova penzionu pro důchodce Na Parkáně o 3 roky na 80 let (Výroční zpráva 2007 – 2018, 2008-2019).

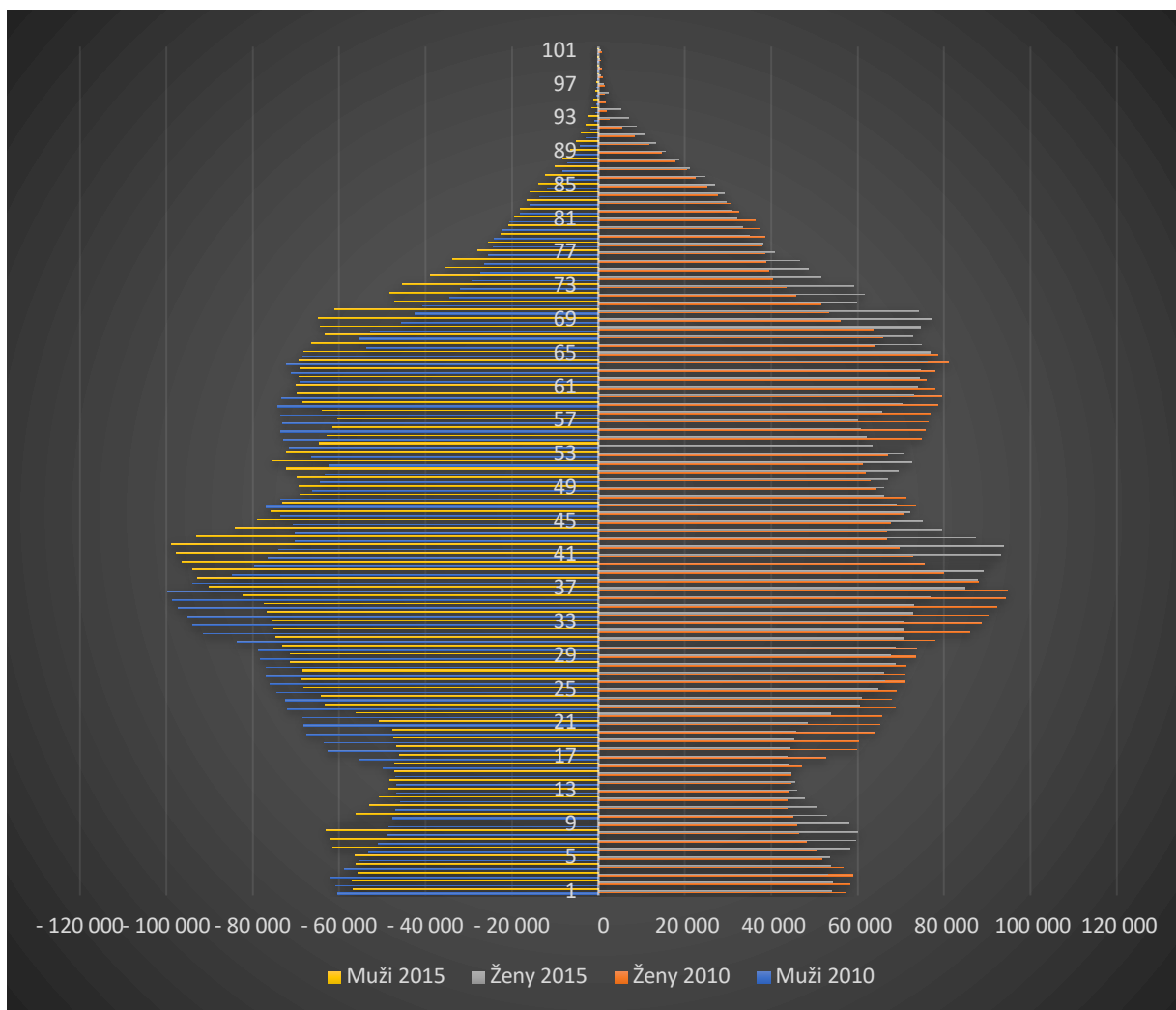
Graf 4: Vývoj indexu stáří ve vybraných územních celcích v letech 2000-2018 (vlastní zpracování dle dat ČSÚ, 2017a, 2018c, 2019a,b)

Poměr dětí 0–14 let ve Středočeské kraji, okrese i městě Beroun vzrostl shodně na 17,7 %, naproti tomu v celé České republice tento poměr klesl o 0,3 % bodu na 15,9 % populace. Naproti tomu poměr populace 65 a starší vzrostl ve všech sledovaných územních celcích. Prudký nárůst můžeme vidět hlavně mezi lety 2011–2018. Zatímco hodnota tohoto ukazatele se vyšplhala ve Středočeské kraji a okrese Beroun shodně na 18,2 % v roce 2018, v České republice byla tato hodnota dokonce 19,6 %. To znamená, že téměř každý 5. obyvatel České republiky byl starší 65 let. Při celkovém nárůstu těchto věkových skupin musel logicky klesnout podíl produktivní populace 15–64 let. Zatímco v České republice to bylo 4,4 % bodu, ve městě Beroun klesl podíl produktivního obyvatelstva o 6,7 % bodů na 63,5 %. V okrese Beroun a Středočeském kraji byl pokles také značný, konkrétně o 5,6 % bodu, respektive o 5,5 % bodu.

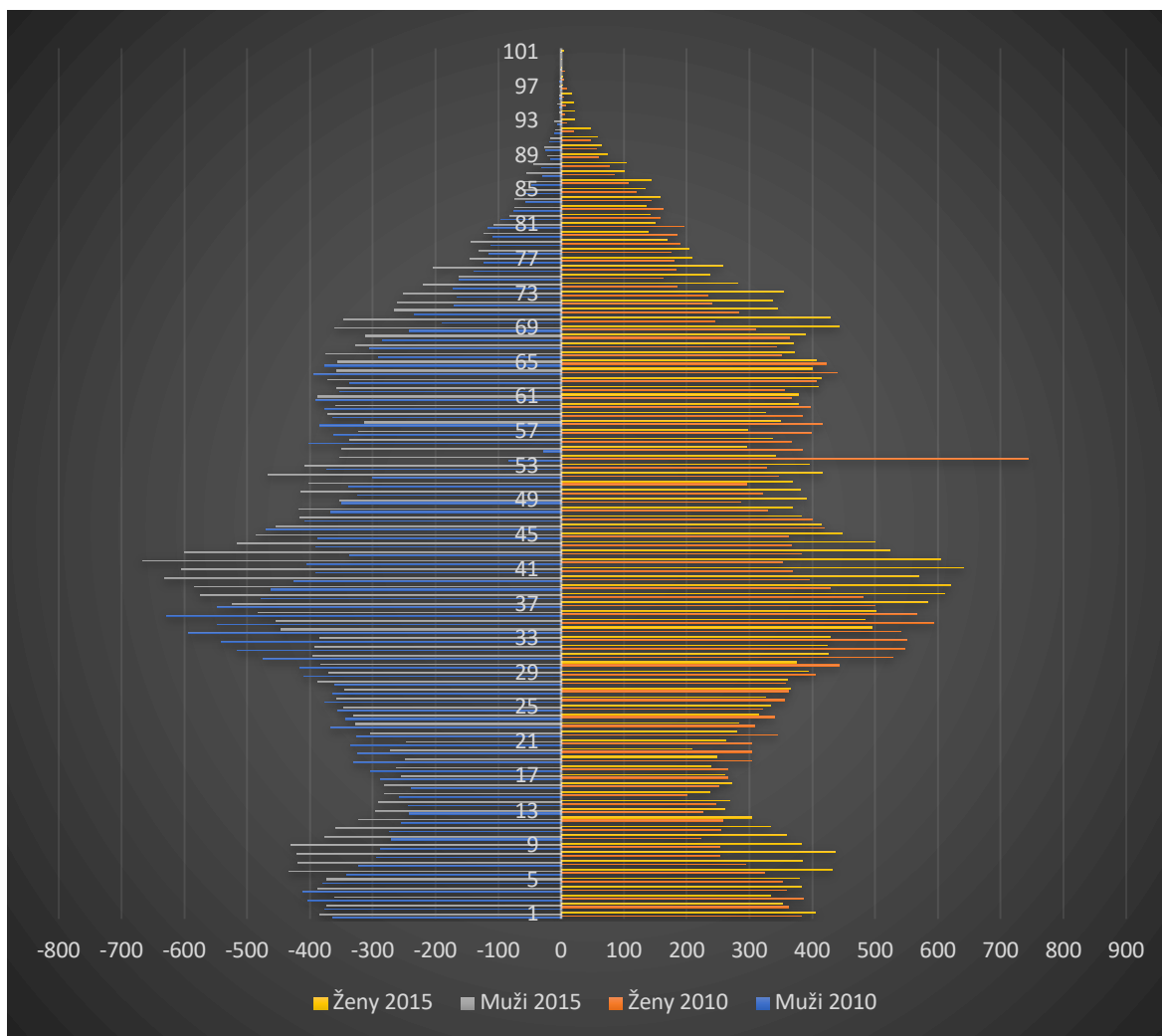
Graf 5: Vývoj poměru populace starší 65 let v období 2000-2018 (vlastní zpracování dle dat ČSÚ, 2017a, 2018c, 2019a,b)

Celkovou změnu věkové struktury obyvatel nám ukazuje graf č. 6 a č. 7. Jedná se o věkovou pyramidu České republiky, respektive správním obvodě města Berouna. Ve věkové pyramidě jsou zachyceny změny mezi lety 2010 a 2015. Novější data bohužel nebyla k ORP Beroun dostupná. Věková pyramida České republiky má regresivní tvar. To jen potvrzuje předchozí odstavce – především zvýšení mediánového věku, zvýšení průměrného věku a indexu stárí je zde jasně zřetelné. Nárůst obyvatel je zřetelný především v intervalech 37–44 let věku a 65–75 let věku, a to obou pohlaví.

Graf 6: Věková pyramida ČR, porovnání let 2010 a 2015 (vlastní zpracování dat ČSÚ, 2019c,f,g)

V grafu č. 7 znázorňující věkovou pyramidu města Berouna můžeme pozorovat kromě celkového stárnutí populace také snížení podílu produktivního obyvatelstva ve věku 15–64 let a nárůst poměru populace 0–14 let i 65 let a více.

Graf 7: Věková pyramida ORP Beroun, porovnání let 2010 a 2015 (vlastní zpracování dat ČSÚ. 2019d,e)

3.5. Měření suburbanizačních procesů v Berouně

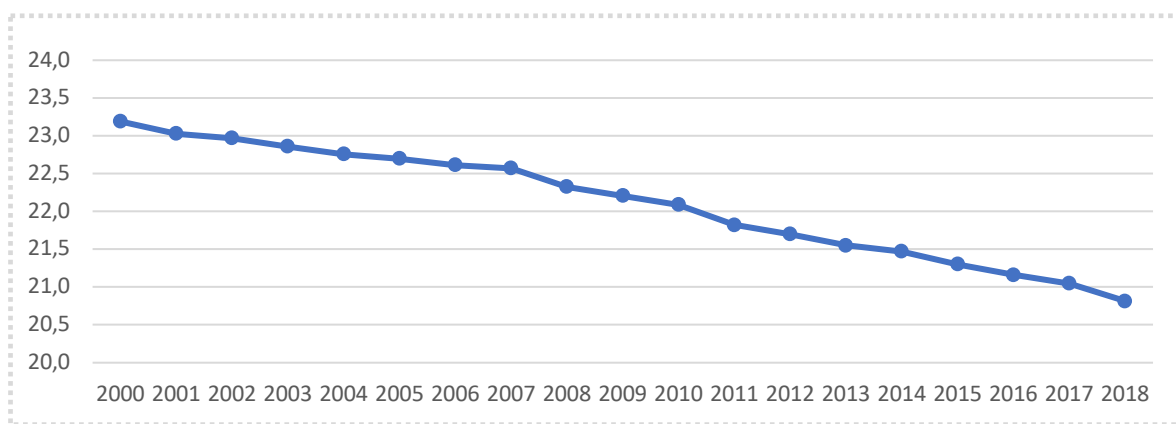
Pro měření suburbanizačních procesů použijeme 3 metody, které jsme si blíže představili v teoretické části práce. Metodu **průměrné intenzity přistěhování/1000 obyvatel** používat na město Beroun nebudeme, protože se zaměřuje na obce, které nepřesahují počet obyvatel 10 tis.

Jako první bude použit koeficient osídlení. Protože porovnává počet obyvatel daného území oproti vyššímu celku, tak ho můžeme použít hned několikrát. V tabulce č. 4 vidíme vývoj počtu obyvatel v jednotlivých zkoumaných územních celcích. Tato čísla jsou rozpracována v grafech č. 8–10.

Tabulka 4: Vývoj počtu obyvatel ve sledovaných územních celcích (vlastní zpracování dle dat ČSÚ, 2017a, 2018c, 2019a,b)

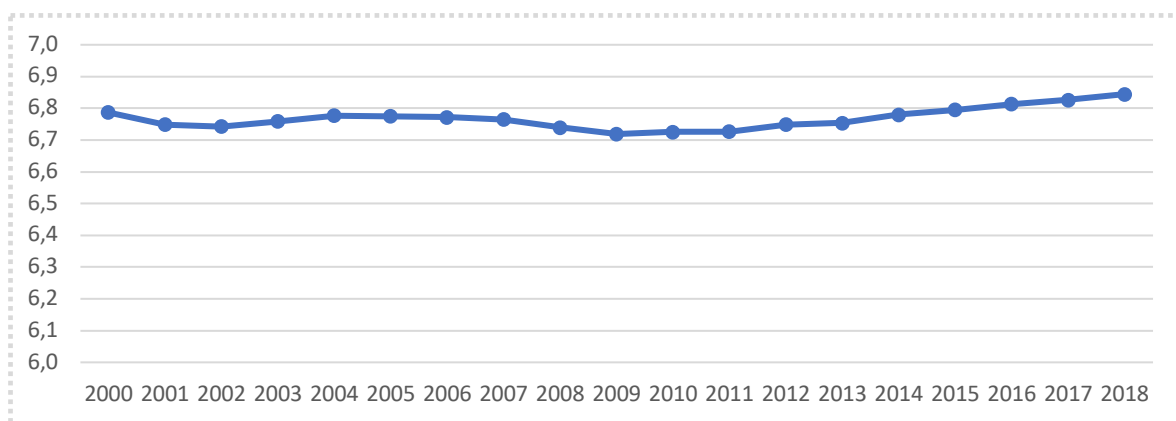
Roky	ČR	Středočeský kraj	Okres Beroun	Beroun
2000	10 272 503	1 115 038	75 675	17 549
2001	10 224 192	1 123 931	75 855	17 470
2002	10 200 774	1 128 674	76 101	17 481
2003	10 201 651	1 135 795	76 773	17 550
2004	10 206 923	1 144 071	77 534	17 646
2005	10 234 092	1 158 108	78 458	17 808
2006	10 266 646	1 175 254	79 586	17 997
2007	10 322 689	1 201 827	81 307	18 352
2008	10 429 692	1 230 691	82 941	18 517
2009	10 491 492	1 247 533	83 821	18 616
2010	10 517 247	1 264 978	85 081	18 794
2011	10 496 672	1 279 345	86 056	18 778
2012	10 509 286	1 291 816	87 184	18 919
2013	10 510 719	1 302 336	87 964	18 958
2014	10 524 783	1 315 299	89 172	19 145
2015	10 542 942	1 326 876	90 168	19 207
2016	10 565 284	1 338 982	91 230	19 307
2017	10 589 526	1 352 795	92 353	19 439
2018	10 626 430	1 369 332	93 726	19 510

Graf č. 8 nám ukazuje, že koeficient osídlení města Beroun k okresu Beroun měl během sledovaného období klesající tendenci. Konkrétně klesl za sledované období o 2,3 bodu. To indikuje vyšší intenzitu růstu počtu obyvatel v okrese oproti městu samotnému.

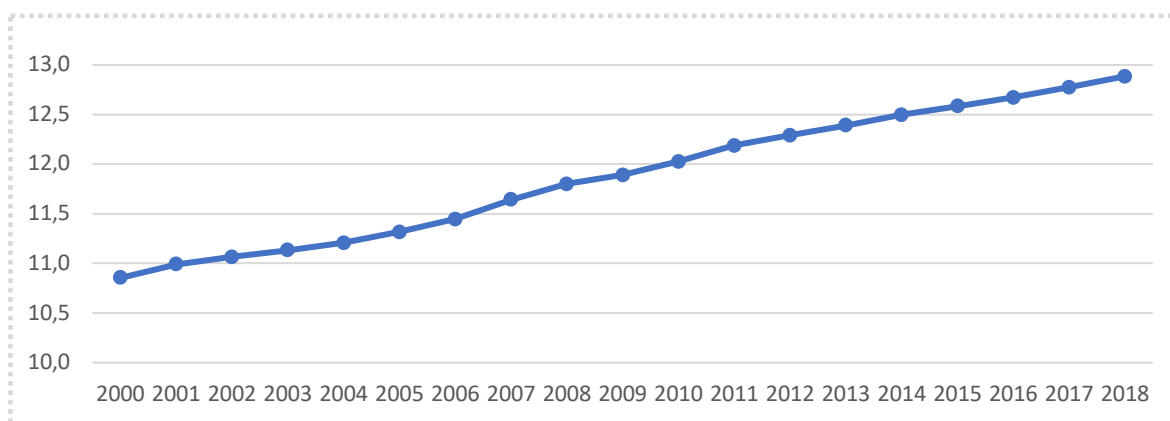
Graf 8: Koeficient osídlení okres Beroun/město Beroun (zpracování dat z tabulky č.4)

Naopak v grafu č. 9 vidíme, že koeficient osídlení okresu Beroun má od roku 2009 vůči Středočeskému kraji tendenci mírně růst. Nárůst je to však pouze o 0,13 bodu, tedy se dá říct, že okres Beroun drží se silně rostoucím Středočeským krajem v tomto ohledu krok. Zároveň můžeme ale dle grafů č. 8 a č. 9 říct, že počet obyvatel ve Středočeském kraji roste proporcionálně rychleji než ve městě Beroun.

Graf 9: Koeficient osídlení Středočeský kraj/okres Beroun (zpracování dat z tabulky č.4)

Jak moc roste počet obyvatel ve Středočeském kraji oproti České republice vidíme v grafu č. 10. Nárůst je to o 2 body, tedy ve Středočeské kraji v roce 2018 žilo 12,9 % obyvatel České republiky. Dle grafu č. 9 a dalších výpočtů můžeme říct, že oproti České republice roste nejen Středočeský kraj a okres Beroun ale také město Beroun.

Graf 10: Koefficient osídlení ČR/Středočeský kraj (zpracování dat z tabulky č.4)

Další metodou měření suburbanizace ve městě Beroun bude metoda *přirozeného a mechanického pohybu obyvatel*. Tabulka č. 5 obsahuje data z let 2000 až 2018.

Tabulka 5: Rozložení přírůstku obyvatelstva města Beroun v letech 2000-2018 (ČSÚ, 2019a)

Rok	Mechanický přírůstek	Přirozený přírůstek	Celkový přírůstek	Meziroční vývoj
2000	-32	-36	-68	X
2001	39	-47	-8	60
2002	17	-6	11	19
2003	107	-38	69	58
2004	66	30	96	27
2005	164	-2	162	66
2006	87	102	189	27
2007	273	82	355	166
2008	72	93	165	-190
2009	24	75	99	-66
2010	84	94	178	79
2011	138	36	174	-4
2012	85	56	141	-33
2013	19	20	39	-102
2014	152	35	187	148
2015	18	44	62	-125
2016	41	59	100	38
2017	70	62	132	32
2018	79	-8	71	-61

Data z tabulky č. 5 můžeme interpretovat různými způsoby. Například, že kromě let 2006 až 2010 nepřekročil přirozený přírůstek obyvatel hranici 75 lidí a hlavním tahounem růstu počtu obyvatel byla tedy jednoznačně migrace. Celkový přírůstek obyvatel od roku 2002 nespadol do záporných čísel a za posledních 5 let se město rozrostlo o 552 lidí. Nejsilnější růst zaznamenalo město mezi lety 2006 a 2010, kdy se rozrostlo o 986 obyvatel. Pravý řádek tabulky č. 2 porovnává celkový přírůstek obyvatel s předchozím rokem. Tedy zda se celkový

přírůstek obyvatel oproti minulému roku zvýšil nebo snížil – tento ukazatel nevykazuje stoupající ani klesající tendenci. Průměrný celkový přírůstek obyvatel města Berouna byl 113 obyvatel/rok.

Poslední metodou, která měří suburbanizaci bude *Skadronova exponenciální funkce*. Ta ve svém výpočtu porovnává hustotu osídlení jádrového města a zkoumaného města v závislosti na vzdálenosti od centra jádrového města. Pro porovnání slouží obec Loděnice a město Králův Dvůr. Loděnice i Králův Dvůr se nacházejí v okrese Beroun a obě obce protíná dálnice D5. Za jádrové město uvažujeme hlavní město Prahu.

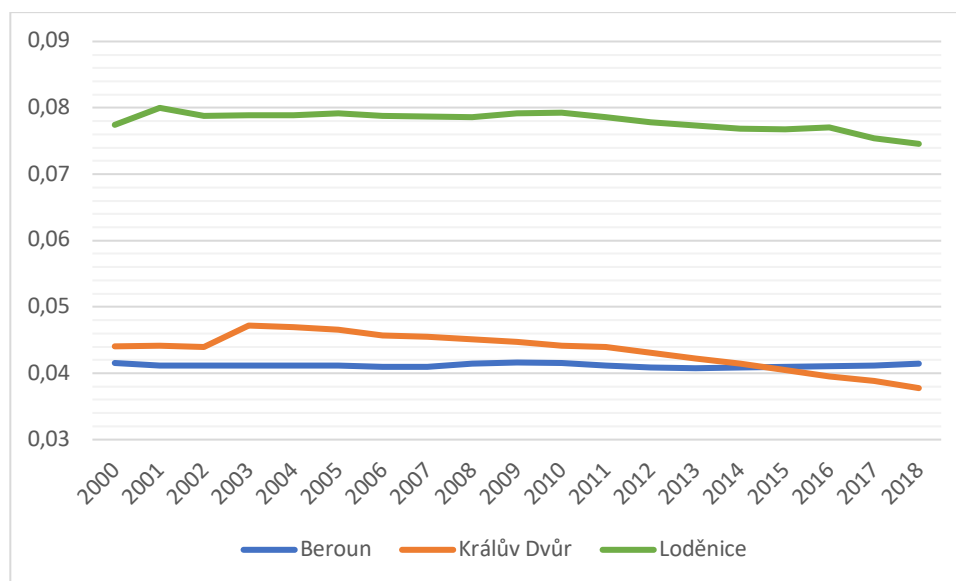
Tabulka 6: Vývoj míry suburbanizace (vlastní zpracování dat ČSÚ, 2019j,k)

Rok	Beroun	Králův Dvůr	Loděnice
2000	0,04156	0,04406	0,07743
2001	0,04117	0,04410	0,07999
2002	0,04120	0,04394	0,07882
2003	0,04118	0,04718	0,07885
2004	0,04114	0,04694	0,07886
2005	0,04115	0,04658	0,07920
2006	0,04100	0,04568	0,07877
2007	0,04094	0,04554	0,07873
2008	0,04141	0,04509	0,07859
2009	0,04162	0,04475	0,07915
2010	0,04153	0,04411	0,07925
2011	0,04117	0,04393	0,07855
2012	0,04089	0,04306	0,07782
2013	0,04075	0,04217	0,07733
2014	0,04084	0,04149	0,07682
2015	0,04093	0,04046	0,07678
2016	0,04107	0,03943	0,07709
2017	0,04119	0,03881	0,07538
2018	0,04140	0,03776	0,07457

Hledání dat pro výpočet této funkce byl o něco těžší než u předchozích výpočtů. Navíc Český statistický úřad vede statistiku v hektarech, které jsme pro výpočet museli převést na kilometry čtvereční. Důležitou informací také je, že v roce 2003 se ke Královu Dvůru připojila městská část Zahořany, proto můžeme v tabulce vidět mezi lety 2002 a 2003 takový skok v hodnotě *míry suburbanizace* θ (Králův Dvůr, 2019).

Dle sledované proměnné – tedy míry suburbanizace, která je zachycena v grafu č. 11 můžeme vidět, že u města Beroun zůstává téměř totožná po celé sledované období. Naopak kontrolní obce Loděnice a Králův Dvůr zaznamenávají pokles této hodnoty, tedy zvyšující

intenzitu suburbanizace. Největší míru suburbanizace zaznamenáváme u Králova Dvora, kde hodnota sledované proměnné klesla o 0,01 během patnácti let.

Graf 11: Vývoj míry suburbanizace pro vybrané obce v letech 2000-2018 (rozpracování tabulky č. 6)

Tato metoda měření suburbanizace dle dat z tabulky č. 6 a graf č. 11 vyvrací suburbanizaci města Berouna. U sledované *míry suburbanizace* není ani náznak tendence pro pokles. Na rozdíl od dvou kontrolních obcí Loděnic a Králova Dvora, u kterých *míra suburbanizace* v obou případech meziročně pravidelně klesala a suburbanizační procesy zde časem sílí. To je v rozporu s předchozími dvěma metodami měření. Dle koeficientu osídlení drží v růstu počtu obyvatel okres Beroun krok s dynamicky se rozvíjejícím se Středočeským krajem a město Beroun roste proporcionálně rychleji než Česká republika jako celek. Druhá metoda nám ukázala, že hlavním faktorem růstu města Berouna je migrace – tedy mechanický přírůstek obyvatel. Růst města také podporuje tabulka č. 7, zobrazující relativní počet dokončených bytů ve městě Beroun v porovnání s krajským a republikovým průměrem.

Tabulka 7: Počet dokončených bytů na 1000 obyvatel ve vybraných územních celcích v letech 2000-2018 (vlastní zpracování dat ČSÚ, 2019k,l)

Rok	Česká republika	Středočeský kraj	Beroun
2000	2,45	2,71	1,37
2001	2,42	2,83	1,26
2002	2,68	3,28	0,92
2003	2,66	4,11	1,82
2004	3,16	5,36	11,96
2005	3,21	5,25	8,42
2006	2,94	5,07	4,00
2007	4,03	7,15	2,56
2008	3,68	6,53	5,13
2009	3,67	5,95	5,64
2010	3,46	5,85	11,28
2011	2,73	4,98	4,58
2012	2,80	4,57	5,29
2013	2,40	4,07	1,69
2014	2,28	3,21	4,81
2015	2,28	3,67	0,62
2016	2,59	3,63	2,80
2017	2,70	4,03	4,89
2018	3,18	5,29	5,12

Od roku 2010 do roku 2018 byl ukazatel města Berouna pouze ve dvou letech nižší než v České republice jako celku. Ve stejném období město Beroun čtyřikrát překonalo Středočeský kraj.

3.6. Komerční suburbanizace v okolí města Beroun

Příklady komerční suburbanizace můžeme najít v blízkém okolí města Beroun. Jedním z příkladů může být 19 budov skladů, ze kterých se skládá Prologis Park v blízkosti Rudné u Prahy (okres Praha – západ, ORP Černošice). Business park začal vznikat v roce 1997. Rudná u Prahy se nachází stejně jako Beroun v těsné blízkosti dálnice D5 Praha – Plzeň – Rozvadov. Prologis Park má rozlohu 237 00 m², v areálu mají svá pracoviště například společnosti TNT, Sportisimo nebo Hewlett Packard. Areál je také velmi dobře dostupný

hromadnou dopravou, konkrétně park obsluhuje autobus č. 380 Praha, nemocnice Motol – Beroun. Dle *Programu rozvoje města Rudná 2016–2020* dojíždělo do Rudné 110 osob za zaměstnáním z Berouna (Program rozvoje města Rudná 2016–2020, 2016). V současné době je v Rudné 247 volných pracovních míst a podíl nezaměstnaných je 1,12 % populace (konkrétně 36 osob), což je hluboko pod národním průměrem 1,9 %.

Druhým příkladem je průmyslová zóna ve městě Žebrák. Město Žebrák se nachází v okrese Beroun, konkrétně v ORP Hořovice. Dle aktuálního územního plánu města zabírají průmyslové stavby něco málo přes 222 000 m², což je 38 % rozlohy města. Ve městě Žebrák, které k 1. 1. 2019 mělo 2181 obyvatel bylo k 30. 6. 2019 369 volných pracovních míst a pouze 16 nezaměstnaných, tedy 1,13 % populace. Firmy tedy spoléhají na dojíždění zaměstnanců z okolních měst a obcí – například společnost Valeo, která vyrábí a vyvíjí součástky pro automobilový průmysl má systém svozu zaměstnanců do okolních měst a obcí (Odbory Valeo, 2016). Průmyslová zóna v blízkosti města Žebrák se intenzivně rozrůstá, jednou z nejnovějších firem je americká firma Solar Turbines testující a sestavující obří průmyslové turbíny, která zaměstnává zhruba 100–150 lidí (Berounský deník, 2017b). Kromě Žebráku začíná výstavba vzkvétat také v sousedních Zdicích, kde by měl díky investici skupiny Accolade vzniknout nový industriální park o rozloze zhruba 12 000 m². V provozu by měl být již v roce 2020 a nabídne až 230 nových pracovních míst (Systém logistiky, 2018).

4. Sociální infrastruktura ve městě Beroun

Tato kapitola se zabývá problematikou blíže popsanou ve 2. kapitole práce a vztahuje ji na město Beroun. Podklady pro tuto část práce byly kromě dat poskytnutých *Oborem školství a volnočasových aktivit* při radnici města Beroun, informací v *Programu rozvoje města Beroun na období 2018–2030* a hlavně z rozhovoru s vedoucí *Odboru územního plánování a regionálního rozvoje* města Beroun Ing. arch. Danou Vilhelmovou, která na radnici působí již 27 let a odbor vede od jeho vzniku. Druhý doplňující rozhovor byl plánovaný s ředitelem *Domova seniorů TGM* Mgr. Ondřejem Šimonem, MPA, který bohužel rozhovor odmítl a celá organizace se mnou odmítla sdílet jakákoliv data.

4.1 Kapacita mateřských a základních škol

Populace ve věku 0–14 let v období mezi lety 2005–2018 absolutně vzrostla o 959 dětí a v roce 2018 tvořila 17,7 % populace města. Kromě jiného, vytváří růst této části populace

tlak na kapacitu vzdělávacích zařízení – konkrétně mateřských a základních škol. Město Beroun je zřizovatelem šesti mateřských a čtyřech základních škol (Strategický plán 2018-2035, 2018). Jak ukazuje tabulka č. 5, tak všech 6 mateřských škol je dlouhodobě plně vytížených. Avšak vedoucí odboru územního plánování a regionálního rozvoje Ing. arch. Dana Vilhelmová v našem rozhovoru říká: „*dostalo se na všechny děti, které se do mateřských škol hlásily, i ty dvouleté*“.

4.1.1. Mateřské školy

Mateřské školy zřizované městem Beroun mají, jak ukazuje tabulka č. 8 celkovou kapacitu 718 dětí.

Tabulka 8: Kapacita MŠ zřizovaných městem Beroun (Pavličková, 2019)

Rok	Pod Homolkou	Závodí	Tovární	Preislerova	Vančurova	Drašarova
2009	165	70	72	0	145	130
2010	165	70	72	88	145	130
2011	165	70	72	88	145	180
2012	165	70	72	88	145	180
2013	165	70	72	88	145	180
2014	165	70	72	88	145	180
2015	165	70	72	88	145	180
2016	165	70	72	88	145	180
2017	165	70	72	88	145	180
2018	165	70	70	88	145	180
2019	165	71	70	88	145	130

Mateřské školy v Berouně a celém jeho správním obvodě navyšují kapacitu. Obce však nemají dostatečné množství financí na vybudování a rozšíření těchto zařízení a tento proces se prodlužuje žádostmi o dotace. Dle rozhovoru s Ing. arch. Danou Vilhelmovou má město již připravený pozemek, jež město získalo od developera, který ve městě momentálně provádí výstavbu. Školka by měla mít kapacitu 144 dětí a dle prognóz vedoucího projektanta územního plánu arch. Pavla Koubka by měla dlouhodobě pokrýt požadovanou poptávku. Kdy se však školka postaví zatím není jasné.

V současné době se rozšiřuje MŠ Drašarova, kde by mělo vzniknout 44 nových míst. Toto rozšíření by mělo být dokončeno v září – říjnu letošního roku (emailová korespondence, 2019). Můžeme tedy očekávat, že v nejbližším období nedojde k rozhodnému vyřešení této situace, nicméně rozšíření MŠ Drašarovi by mělo pomoci situaci částečně uklidnit.

Kromě šesti mateřských škol, které zřizuje město Beroun ve městě působí také další 3 instituce. Jednou z nich je Katolická mateřská škola Beroun, jejímž zřizovatelem je Arcibiskupství pražské. Kapacita zařízení je dle výroční zprávy za školní rok 2017 / 2018 26 dětí. Dle již zmiňované výroční zprávy převyšovala poptávka kapacitu zařízení. Zařízení navštěvovalo 16 dětí z města Beroun, zbytek dětí dojížděl do zařízení z okolních měst a obcí. Další je soukromá instituce Mateřská škola Kytka, s.r.o. a její berounská pobočka Školička Kyticka, která má schválenou maximální kapacitu 14 dětí. Kapacita je i zde plně využívána (Studio Kytka, 2018).

Poslední institucí, která působí ve městě Beroun je MŠ Montessori a ZŠ s.r.o. Mateřská škola má plně využívanou kapacitu 25 dětí a základní škola 30 dětí. V současné době školka hledá větší pozemek a bude se rozšiřovat. V plánu má vybudování základní školy až do deváté třídy s celkovou kapacitou 135 žáků a také rozšířením mateřské školy (Vilhelmová, 2019).

4.1.2. Základní školy

Město je zřizovatelem 4 základních škol. Všechny 4 jsou od 1. do 9. třídy (Školství, město-beroun.cz). Dle Programu rozvoje města Beroun na období 2018–2030 mají tyto 4 školy kapacitu 2840 dětí, jak ukazuje tabulka č. 8. Ve školním roce 2015/2016 školy navštěvovalo 2250 dětí. Kapacita základních škol byla využita ze 79 %. Navíc v 2. základní škole se v současné době dokončuje nový pavilon, který kapacitu ještě navýší – konkrétně o zhruba 200 žáků. Investice se zde pohybuje kolem 90 milionů Kč (Berounský deník, 2018c).

Další rozšíření chystá základní škola Na Závodí. Rozšíření se zatím projektuje ale mělo by se jednat o investice v objemu kolem 145 milionů Kč (Berounský deník, 2019).

Tabulka 9: Kapacita základních škol ve městě Beroun (Program rozvoje města Beroun na období 2018-2030, 2018)

ZŠ Jungmannova	2. ZŠ Beroun	ZŠ Beroun Závodí	ZŠ Wagnerovo nám.
820 dětí	800 dětí	820 dětí	400 dětí

Po výše zmiňovaných investicích by kapacita základních škol měla přesáhnout 3200 dětí. Rozšíření počítá se zvýšenou intenzitou bytové výstavby v blízkém období, konkrétně

s výstavbou až 2500 bytů. V tomto ohledu je tedy město Beroun kapacitně připraveno velmi dobře.

Mimo základní školy zřízené městem Beroun působí ve městě také Základní škola a Praktická škola Beroun. Toto zařízení se zaměřuje na žáky s mentálními poruchami, poruchami učení či řeči. Jejím zřizovatelem je Středočeský kraj a její kapacita je dle poslední zveřejněné výroční zprávy za školní rok 2012 / 2013 235 žáků. Celková obsazenost v tomto školním roce byla 162 dětí.

Kromě těchto se ve městě Beroun nachází také Základní umělecká škola Václava Talicha. Tato škola nesoucí jméno významného českého dirigenta, který žil a zemřel v Berouně má kapacitu 760 žáků. Ve školním roce 2017 / 2018 školu navštěvovalo 672 žáků.

4.2. Sociální služby ve městě Beroun

V této části práce se zaměříme na formu sociálních služeb *služby sociální péče* v různých formách poskytování. Vyšší poptávka po sociálních službách pro seniory pramení především ze změny věkové struktury obyvatelstva, která je podrobněji popsána v kapitole 2.2. Stáří populace se každým rokem zvyšuje, jak to indikují ukazatele průměrného věku obyvatel města, který se zvýšil o 2,8 let věku během sledovaného období 2000–2018, ukazatel mediánového věku, a hlavně poměr populace starší 65 let, která v roce 2018 tvořila téměř 19 % populace města. Během období let 2000–2018 se zvýšil tento poměr o 5,5 % bodu ze 13,3 % populace. Nejvíce se zaměříme na služby sociální péče pobytové – tedy domovy pro seniory. Ty se ve městě Beroun nachází 2. Jeden z nich je DPD² Beroun Na Parkáně, který je zřizovaný městem Beroun, a kromě pobytových služeb poskytuje také ambulantní a terénní služby sociální péče. Kapacita tohoto zařízení je 53 v domově pro seniory a terénní pečovatelská služba dokáže uspokojit 340 klientů (Výroční zpráva 2018, 2019). Tabulka č. 10 ukazuje využití kapacity DPD Beroun v letech 2007–2018. Data v tabulce č. 10 vychází z každoročních výročních zpráv organizace. Z výročních zpráv se také můžeme dočíst, že průměrný věk klientů domova se mezi lety 2013–2015 zvýšil ze 78 let věku na 80 let věku – to nám může nepřímo potvrzovat vyšší průměrný věk ve městě i vyšší naději na dožití.

Tabulka 10: Obsazenost Domova pro důchodce Beroun (Výroční zpráva za rok 2007-2018, 2008-2019)

² Domov penzion pro důchodce

Rok	Pečovatelská služba	Domov pro seniory
2007	249	52
2008	259	51
2009	250	50
2010	236	51
2011	228	51
2012	257	51
2013	259	52
2014	242	52
2015	239	50
2016	245	51
2017	243	48
2018	230	49

Z dat v tabulce č. 10 není patrné, že by DPD Beroun byl plně obsazen. Avšak domov pro seniory je plně vytížený – nižší, než maximální kapacita může být způsobena například tím, že si senioři připlácejí za byt 2KK, ve kterém pak žijí sami, nebo také úmrtím klientů v měsíci prosinec (byť se již do konce měsíce nestihne vyklidit a znovu obsadit). Dle výročních zpráv má problém s kapacitou také pečovatelská služba, kdy klienti plně využívají jen některé služby – například u rozvozu jídla ke klientovi domů si DPD Beroun musel stanovit maximální počet klientů na 120 denně.

Druhé zařízení tohoto druhu je Domov seniorů TGM, jehož zřizovatelem je Středočeský kraj, tím pádem není určen pouze pro obyvatele města Beroun ale i celého jeho okresu. Domov má celkem 95 lůžek. 69 lůžek je vyhrazeno domovu pro seniory, 7 lůžek je vyhrazeno odlehčovací službě a 19 lůžek je vyhrazeno pro domov se zvláštním režimem (Senioři Beroun, 2019). Z dat ve výroční zprávě za rok 2016 jsme zjistili, že domov pro seniory byl plně vytížený po celý rok – ke konci roku zde bylo ubytováno 68 klientů v průměrném věku 86,3 let. Domov se zvláštním režimem byl ke konci roku 2016 taktéž plně obsazen – všech 19 lůžek bylo zaplněno a průměrný věk klientů byl 82,6 let. Odlehčovací služba, která poskytuje své služby maximálně na 3 měsíce poskytla své služby celkem 63 klientům v průměrném věku 87,9 let. Na konci roku zde pobývali 2 klienti. O statistiky z dalších let jsem žádal jak ředitele, tak zástupce ředitele domova, bohužel však neúspěšně. Nicméně dle slov Ing. arch. Dany Vilhelmové v našem rozhovoru usuzuji, že i toto zařízení je v současné době plně vytížené.

Senior Care pečovatelská služba o.p.s. je dalším větším zařízením působícím ve městě Beroun. Toto zařízení poskytuje terénní pečovatelské a odlehčovací služby.

Významné je také Komunitní centrum Beroun, ve kterém sídlí tyto organizace:

- Dobromysl, o.p.s. – denní stacionář, osobní asistence, sociálně terapeutické dílny a odlehčovací služby
- Azylový dům a Dům na půl cesty Berounka – zařízení funguje pod záštitou Českého červeného kříže. Mezi služby tohoto zařízení patří: azylový dům (kapacita 13 pokojů), dům na půl cesty (dočasné ubytování a sociální služby pro klienty do 26 let věku, kteří jsou po výkonu ústavní nebo ochranné výchovy (kapacita 3 pokoje)
- Farní charita Beroun – mezi terénní služby pro seniory patří pečovatelská a odlehčovací služba a osobní asistence. Farní charita disponuje také domovem se zvláštním režimem o kapacitě 11 lůžek (Charita Beroun, 2019).

V městě dále působí Klubíčko Beroun s.r.o., které pečuje o děti i dospělé s těžkým zdravotním postižením. Působí na bázi týdenního stacionáře, osobní asistence a odlehčovací pobytové i ambulantní péče.

Po pobytových sociálních službách typu domov pro seniory je v Berouně a celém jeho okrese velký zájem. Důkazem toho může být 99 žadatelů o ubytování v DPD Beroun – připomenou, že DPD Beroun má kapacitu pouze 53 lidí. Dle Ing. arch. Dany Vilhelmové se město snaží najít východisko v sociálním bydlení, které by mělo být zaměřeno primárně na seniory. Město se chystá vystavět 12 sociálních bytů v Komunitním centru Beroun. Projekt je však teprve ve fázi přípravy žádosti o dotaci a ani jeho realizaci se o moc blíží k uspokojení všech žadatelů město nepřiblíží. Dle Ing. arch. Dany Vilhelmové čeká město na zákon o sociálních službách, dle kterého by se dále řídilo. V současné době totiž nemá dostatek financí, aby uspokojilo poptávku ve městě.

4.3. Rozhovor s Ing. arch. Danovou Vilhelmovou

Důležitým zdrojem pro vypracování bakalářské práce byl rozhovor ze dne 23. 7. 2019 s Ing. arch. Danovou Vilhelmovou, která je vedoucí Odboru územního plánování a regionálního rozvoje již od jeho vzniku a předtím působila jako architektka města. Celkem tedy na radnici působí 27 let. Celkem bylo položeno 8 otázek, toho 3 byly zaměřeny na předškolní zařízení, 1 se týkala sociálních zařízení a zbylé se týkaly budoucího rozvoje města Beroun.

Ač jsou v současné době mateřské školy, jejichž zřizovatelem je město Beroun plně využívány, paní inženýrka vidí celou situaci pozitivně. Na začátku našeho rozhovoru podotýká, že všechny děti, které mely podanou přihlášku byly do mateřských škol přijaty (a to i ty dvouleté). Zařízení se připravují na přijímání již dvouletých dětí a navyšují kapacitu

učeben pro ně speciálně uzpůsobených. Dále se projektuje se školka pro 144 dětí, která by měla poptávku zcela uspokojit, město se nyní snaží najít způsob financování projekt, nicméně pozemek na mateřskou školu dostala od jednoho z developerů zcela zdarma a bude se nacházet v lokalitě budoucí výstavby. Přirozeně vedení města sleduje současné demografické trendy a mělo by být na růst počtu obyvatel v příští dekádě připraveno. Mimo novou mateřskou školu se v současné době dokončuje rozšíření Mateřské školy Drašarova o 44 nových míst, současná kapacita 718 dětí se tedy v blízké době výrazně rozšíří.

Kromě mateřských škol zřizovaných městem působí v Berouně mimo další soukromé školy ZŠ a MŠ Montessori, která v současné době také plánuje rozšíření, jelikož poptávka po jejich službách převyšuje nabídku. Škola momentálně shání ve spolupráci s městem nové pozemky, na kterých by mohla vybudovat zcela nové zařízení. Jednalo by se o základní školu až do 9. třídy a 1 novou třídu školky.

Následující otázka byla mířená na kapacitu současných sociálních zařízení a možností ubytování pro seniory ve městě Beroun. Pozitivní trend zvyšování poměru populace ve věku 0–14 let je ve městě doprovázena také zvyšováním poměru obyvatel starších 65 let a tím také úbytkem poměru populace produktivního věku. Sociální zařízení, která poskytují seniorům ubytování jsou dlouhodobě plně vytíženy a zájem o ně roste. Částečné zmírnění této situace vidí paní inženýrka v sociálním bydlení, které nebude zaměřené pouze na nízkopříjmové rodiny ale i na seniory, kterým například zemře životní partner a nemají finance potřebné k zaplacení tržního nájemného. V nedávné době město vybuodovalo díky dotaci dům se 49 byty pro nízkopříjmové rodiny, něco podobného v menším měřítku město chystá vybudovat nad komunitním centrem, kde by v budoucnu mělo vzniknout 12 bytů. Nicméně sama paní inženýrka uznává, že toto není plnohodnotné řešení situace, kdy na umístění do domova pro seniory čeká zhruba 100 žadatelů. Mimo tyto sociální byty a Domov penzion pro seniory Na Parkáně, který zřizuje město Beroun a má kapacitu 53 lidí působí v Berouně Domov seniorů TGM, který zřizuje Středočeský kraj a má celkovou kapacitu 95 lidí. Všechna zařízení jsou však plně obsazené a město vyčkává na nový zákon o sociálních službách, který by městu nabídl postupy a východiska z této situace.

Poslední 3 otázky směřovaly na budoucí developerské projekty, rozvojová území ve městě a vývoj počtu obyvatel v následující dekádě. Omezení developerských projektů si město pojistilo tím, že na plochách, které jsou v územním plánu označené jako rozvoje, se musí před začátkem výstavby zpracovat územní studie. Město tak může usměrňovat všechny větší budoucí projekty a jednat o podmínkách s developery. Město sice nemá jasný systém, dle kterého se bude rozhodovat ale i tato vize je důležitá. Město si při těchto projektech plánuje

nárokovat pozemky na výstavbu zařízení sociální infrastruktury, jelikož už předem ví, že pokud se bude stavět Na Suchých lukách, tak tam bude třeba vybudovat ZŠ i MŠ. O budoucí podobě největšího brownfieldu po bývalé továrně Tiba již jedná s jejím majitelem. Pozemek má 70 000 m², výstavba zde by tedy mohla být masivní. Majitel sám již teď jedná o vybudování MŠ, ZŠ a případně i o odnoži některé z vysokých škol. Kromě pozemků si město nárokuje také finanční prostředky na údržbu vybudovaných pozemních komunikací na 3 roky dopředu. Jak sama paní inženýrka říká, systém není úplný, ale důležitá pro město je silnější vyjednávací pozice při získávání „něčeho navíc“ kromě nových obyvatel od developerů. Město totiž *měkké* sociální infrastruktury trápí také ta *tvrdá* sociální infrastruktura. Konkrétně městu chybí obchvat města, což dělá při zácpě na dálnici D5 město zcela neprůjezdným. Obchvat se v současné době projektuje, je již zachycený v územním pláně a město má podepsané memorandum se Středočeským krajem o spolupráci při jeho vybudování a následném spravování. Nicméně konkrétní projekt a datum dokončení neexistuje.

Následující otázka se zabývala jedním z negativních ekonomických dopadů suburbanizace. Konkrétně neregistrováním si trvalého bydliště nových rezidentů. Statistiku takto nepřihlášených občanů si město vede, přesné číslo jsem však nedostal, nicméně je dle paní inženýrky vysoké. Město navíc nemá žádný účinný nástroj, jak by k tomu mohla rezidenty přinutit. Zatím jediným osvětovým krokem, které město podniklo je, že zasílá Radniční listy vydávané městem samotným zasílat zdarma do každé domácnosti. Občany by články v nich měly mimo jiné přesvědčit o důležitosti registrování si trvalého bydliště tam, kde skutečně bydlí. Částečné řešení spatřuje paní inženýrka například v motivačních bonusech při poplatcích za svoz odpadu, kdy by obyvatelé s trvalým bydlištěm platili méně než ti, kteří v dané nemovitosti trvalé bydliště nemají. V současné době se totiž obyvatelé hlásí k trvalému pobytu až ve chvíli, kdy potřebují dostat své dítě do mateřské nebo základní školy. A i v takovém případě se často po chvíli zas odhlásí.

Závěrečná otázka se týkala rozdílných prognóz vývoje počtu obyvatel ve městě Beroun. Konkrétně rozpor mezi odhady architekta Pavla Koubka, který byl hlavním tvůrcem územního plánu a Prognózou zpracovanou Univerzitou Karlovou z roku 2008. Právě nový územní plán dle inženýrky Vilhelmové může za tuto změnu v prognóze. Největší rozdíl shledala paní inženýrka ve změně potenciálního využití rozvojové plochy Na Suchých lukách, na které je dle nového územního plánu zakázáno stavět hromadnou bytovou výstavbu a část plochy by měly pokrývat také stavby občanské vybavenosti nebo stavby komerční. Maximálně zde může vzniknout kolem 300 rodinných domů, které budou mít

podstatně menší bytovou kapacitu, než kdyby zde vznikly bytové domy. Hlavně díky této změně počítá město Beroun s nárůstem počtu obyvatel do roku 2027 na 21 tisíc místo 24-27 tisíc obyvatel, které předpovídala prognóza Univerzity Karlovy před změnou územního plánu, který vešel v platnost v roce 2017.

Závěr

Suburbanizace, jakožto druhé stádium vývoje měst, je pro Českou republiku aktuálním tématem. Tato problematika, která se týká především měst a obcí v zázemí velkých měst se v České republice začala projevovat až v 90. letech minulého století, tedy o několik dekád později než ve Spojených státech amerických nebo v zemích západní Evropy. Suburbanizaci do zasažených měst a obcí doprovází pozitivní i negativní dopady, bohužel se však většina autorů shoduje na tom, že negativní dopady převažují. Hlavními důvody pro stěhování obyvatel ven z jádrových měst se skýtá hlavně v levnějším, klidnějším a bezpečnějším prostředí a zároveň lepší dopravní obslužnosti na větší vzdálenosti díky technologickému pokroku v dopravě. Jedním z dopadů suburbanizačních procesů je změna ve věkové struktuře obyvatelstva v městech a obcích zasaženými těmito procesy. Konkrétně se jedná o mládnutí populace a proporcioální nárůst populace ve věku 0-14 let věku. Proti těmto tendencím však v moderní vyspělé společnosti působí druhý demografický přechod populace, díky kterému má naopak populace tendenci stárnout a dožívá se vyššího věku. Tyto protichůdné tendence vytvářejí tlak na kapacitu zařízení měkké sociální infrastruktury. Pod těmito zařízeními si můžeme představit zařízení sociálních služeb pro seniory nebo předškolní zařízení. Chystaná masová výstavba ve městě Beroun by tento tlak mohla více zvýšit.

Praktická část práce se zabývá již konkrétními příklady současné a budoucí výstavby ve městě a využitím kapacity již zmiňovaných zařízeních sociální infrastruktury. Od roku 2000 se počet obyvatel s trvalým bydlištěm ve městě Beroun zvýšil o 2000, číslo je však podle vedení města Beroun daleko vyšší, jelikož ne velká část nových rezidentů si ve městě neregistruje trvalé bydliště až do doby, dokud například nepotřebují přihlásit své potomky do mateřských škol. O chystané výstavbě zhruba 2300 bytů během následující dekády se vedení města začalo město zmiňovat začátkem roku 2017, kdy se schválil nový územní plán a většina z developerských záměrů již byla vyjednána.

Dále praktická část práce zkoumala, zda suburbanizační procesy a druhý demografický přechod přeměňují věkové složení obyvatelstva tak, jak je předpokládáno v teoretické části práce. I přes nárůst populace ve věku 35-45 let klesl výrazně poměr populace v produktivním věku a relativně vzrostl poměr jak populace 0-14 let tak i relativní poměr populace starší 65 let věku. Tím praktická část práce potvrzuje předpoklady vznesené v teoretické části práce. Porovnáním demografických údajů města Beroun s jeho okresem, Středočeským krajem a

průměrem České republiky lze říct, že okres Beroun roste rychleji než město Beroun samotné. Dále také to, že okres Beroun „drží krok“ se Středočeským krajem, který má v současné době nejmladší obyvatele ze všech krajů České republiky včetně Prahy. Mimo to, město Beroun nestárne tak rychle, jako je průměr České republiky, v čemž jak městu Beroun, tak okresu Beroun pomáhají suburbanizační procesy, které na své území přitahují právě obyvatele mezi 35-45 lety, kteří zde zakládají rodiny.

Poté se praktická část zabývala již samotným měřením suburbanizace. Ačkoliv 2 ze 3 metod měření se přiklání k tomu, že suburbanizační procesy postihují i město Beroun, tak Skadronova exponenciální funkce se přiklání spíše k závěru, že suburbanizace probíhá v okolních městech a obcích. Výsledek se dá interpretovat také tak, že město Beroun roste relativně stejně rychle jako jeho jádrové město Praha.

Závěr praktické části patřil školským a sociálním zařízením ve městě Beroun. Tato část práce čerpala z výročních zpráv jednotlivých zařízení, strategického dokumentu města Beroun Program rozvoje města Beroun na období 2018-2030, novinových článků v Berounském deníku, a především z rozhovoru s Ing. arch. Danou Vilhelmovou vedoucí Odboru územního plánování a regionálního rozvoje města Beroun. Plánovaný druhý rozhovor s ředitelem Domova seniorů TGM Mgr. Ondřejem Šimonem, MPA se bohužel neuskutečnil, kvůli odmítavému postoji celého zařízení sdílet interní informace. Dlouhodobé využívání maximální kapacity v zařízeních předškolního vzdělávání byl jedním z hlavních motivů pro sepsání této bakalářské práce. Lze předpokládat, že demografické tendence probíhající ve městě Beroun budou i nadále pokračovat a tlak na kapacity těchto zařízení se bude zvyšovat. Město si však vytváří systém, díky kterému by obyvatelé neměli v budoucnu pociťovat nedostatek kapacity ve školských zařízeních zřizovaných městem Beroun. Rizikem však zůstává hluboce nedostatečná kapacita sociálních zařízení pro seniory, kdy v posledních letech počet čekatelů na umístění převyšuje dvakrát kapacitu zařízení.

Cílem bakalářské práce bylo zhodnocení dopadů suburbanizačních procesů na sociální infrastrukturu ve městě Beroun. Dané problematice se věnuje především druhá část praktické části práce. V té byla nejprve zhodnocena vytíženost a dostupnost mateřských a základních škol ve městě Beroun, přičemž práce počítá i s krajskými a soukromými zařízeními působícími ve městě Beroun. Pro oba typy zařízení má město Beroun vyprojektované stovky nových míst a kapacita by tak pro blízkou budoucnost měla být odpovídající poptávce ze strany obyvatel města.

Pokračování trendu stárnutí populace postupně zvyšuje také tlak na kapacitu sociálních zařízení pečujících o seniory. Již v současné době jsou obě pobytová zařízení plně

vytížená s dlouhým čekacím listem pro nové žadatele. Městu však zatím chybí koncepce, která by této situaci odlehčila. Jediným chystaným projektem je tak stavba dvanácti sociálních bytů určených právě pro tuto skupinu obyvatel. Navíc pokud přihlídneme k tomu, že demograficky nejpočetnější skupinou jsou obyvatelé 35-45 let věku, situace by se v relativně blízké budoucnosti mohla ještě více zhoršit.

V úvodu práce jsem stanovil hypotézu, *že město Beroun má dostatečně připravenou sociální infrastrukturu pro seniory a děti v předškolním věku pro období do roku 2030.*

Hypotéza nebyla potvrzena. Následky suburbanizačních procesů dopadají na zařízení zajišťující předškolní a základní vzdělávání. Nicméně jak přijatá opatření a budoucí projekt naznačují, město Beroun by v následující dekádě nemělo mít problém s kapacitou těchto zařízení. V současné době se již dokončují rozšíření jedné základní a jedné mateřské školy zřizovanými městem Beroun. Navíc během nově vznikající výstavby vznikne nová mateřská škola pro 144 dětí, která zajistí dostatečnou kapacitu. Vedení města Beroun navíc má již částečně připravenou koncepci na jednání s developery a při každé větší výstavbě by mělo mít k dispozici pozemek pro výstavbu mateřské i základní školy dle potřeby. Nicméně, do sociální infrastruktury města spadají také zařízení sociální péče starající se o seniory. Ty jsou vlivem stárnutí populace pod stále větším tlakem a nynější silná generace obyvatel 35-45 let mohou tento tlak během následujících 2-3 dekád ještě zesílit. Průměrný věk klientů domova pro seniory zřizovaný městem Beroun se v posledních letech zvedl o 3 roky a počet žadatelů o umístění více než dvojnásobně převyšuje kapacitu zařízení. Městu navíc chybí koncepce pro řešení této problematiky a nemá pro ni řešení. Částečně se v blízké budoucnosti bude snažit tento tlak uvolnit vybudováním 12 sociálních bytů, které budou k dispozici pro seniory, nicméně toto číslo je velmi nedostačující. V této dekádě čeká město Beroun výstavba zhruba 2300 bytů a můžeme tedy očekávat, že dopady suburbanizačních procesů budou v budoucnu sílit.

Seznam použité literatury

Odborná literatura

Barvíková, Jana. 2005. „Luděk Sýkora (ed.): Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky.“ *Sociologický časopis / Czech Sociological Review* 41 (2): 334-335

Berg, Leo van den. *Urban Europe*. New York: Pergamon Press, 1982-. ISBN 008023156X.

Blažek, Jiří, Uhlíř, David. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. 2. vydání. Praha: Karolinum. 2011. ISBN 978-80-246-1974-3

Burchell R W, Shad N A, Listokin D, Phillips H, Seskin S, Davis J S, Moore T, Helton D, Gall M, 1998 *The Costs of Sprawl* Revisited: Transportation Research Board Report 39 (National Academy Press, Washington, DC)

Cesaretti, R., Lobo, J., Bettencourt, L. M., Ortman, S. G., & Smith, M. E. (2016). Population-Area Relationship for Medieval European Cities. *PloS one*, 11(10), e0162678. doi:10.1371/journal.pone.0162678

Havel, P., Chuman, T. (2011): *Zábor půd komerční výstavbou podél dálnice D1*. ISSN 1803-8293. Publikované 2011-06-16 [cit. 2019-06-29]. Dostupné z: http://www.suburbanizace.cz/analyzy/Havel_P_Chuman_T_2011_Zabor_pud_komerzni_vystavbou_podel_dalnice_D1_16_6_2011.pdf

Hnilička, Pavel. *Sídelní kaše: otázky k suburbánní výstavbě kolonií rodinných domů*. Brno: ERA, 2005. ISBN 80-7366-028-8.

Howard, Ebenezer. *Garden Cities of To-Morrow*. 1. Cambridge: MIT Press, 1902. ISBN 978-0262580021.

Jackson, K. *Grabgrass Frontier. The Suburbanization of the United States*. 1. New York: Oxford University Press, 1985. ISBN 978-0195049831.

Johnson, Michael. (2001). Environmental Impacts of Urban Sprawl: A Survey of the Literature and Proposed Research Agenda. *Environment and Planning A*. 33. 717-735. 10.1068/a3327.

Kadeřábková, Jaroslava (2011). Urbanizace, suburbanizace a desurbanizace. In: Wokoun, René; Mates, Pavel; Kadeřábková, Jaroslava. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-304-9

Kostelecký, Tomáš, Daniel Čermák. 2004. Metropolitan Areas in the Czech Republic - Definitions, Basic Characteristics, Patterns of Suburbanisation and Their Impact on Political Behaviour. *Sociologické studie / Sociological Studies* 04:03. Praha: Sociologický ústav AV ČR. 57 s. ISBN 80-7330-064-8.

Langhamrová, Jitka; Kačerová, Eva. *Demografie: materiály ke cvičením*. 1. vyd. 2006. ISBN 978-80-2451-956-2, str. 13-15

Lesthaeghe, R. (2010). The Unfolding Story of the Second Demographic Transition. *Population and Development Review*, 36(2), 211-251. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/25699059>

Macešková, Marie a Martin Ouředníček. Dopad suburbanizace na daňové příjmy obcí. *Obec a finance*. 2008, 13(1), 28-29. Krejčová, Nikola. *Komerční suburbanizace Prahy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-478-7.

Minařík, Bohumil, Jana Borůvková a Miloš Vystrčil. *Analýzy v regionálním rozvoji*. Praha: Professional Publishing, 2013. ISBN 978-80-7431-129-1.

Ouředníček, Martin. Teorie stádií vývoje měst a diferenciální urbanizace. *Geografie*. 2000, (4), 361-369.

Ouředníček, M., L. Sýkora. 2002. „Současné změny v rozmístění obyvatelstva a v sociálně prostorové struktuře Prahy.“ *Demografie* 44 (4): 270–272.

Ouředníček, Martin (2003). Suburbanizace Prahy. Sociologický časopis, [online]. 2003 (roč. 392, č. 2) [vid. 2017-03-12]. ISSN 0038-0288 Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/41131909>

Ouředníček, Martin. (2007). Differential suburban development in the Prague urban region. Geografiska Annaler: Series B, Human Geography. 89. 111-126. 10.1111/j.1468-0467.2007.00243.x.

Ouředníček, Martin. (2013): Výzkum suburbanizace v České republice: současné tendence vývoje a možné aplikace. In: Ouředníček, M., Špačková, P., Novák, J. eds.: Sub Urbs: krajina, sídla a lidé. Academia, Praha, ISBN: 978-80-200-2226-4.

Ouředníček, Martin, Petra ŠPAČKOVÁ a Jakub NOVÁK. Metodika sledování rozsahu rezidenční suburbanizace v České republice, str. 5 [online]. 2014 [cit. 2019-06-20]. Dostupné z: http://www.suburbanizace.cz/odborne/metodikaRS_verze5.pdf

Popov, E. V., Katz, I. S., & Veretennikova, A. Y. (2015). Evaluating the social infrastructure of municipalities. Montenegrin Journal of Economics, 11(2), 31-48. doi:<http://dx.doi.org.zdroje.vse.cz:2048/10.14254/1800-5845.2015/11-2/2>

Robbins, Paul. *Encyclopedia of environment and society*. Thousand Oaks: Sage Publications, c2007. ISBN 1412927617.

Skadron, Kevin: „A new method for Measurement of Urban Decentralization“. May 1993. Online 2019-04-01. Dostupné z: http://www.cs.virginia.edu/~skadron/undergrad/east_germany.pdf

Svobodová, Hana, ed. Nové výzvy pro geografii: výroční konference České geografické společnosti: Brno, 3.-7. září 2012: sborník příspěvků. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6110-1.

Sýkora, Luděk. Suburbanizace a její společenské důsledky. Sociologický časopis [online], ©2003. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 39(2) [cit. 2019-07-02] ISBN 80-901914-9-5. Dostupné z:

<http://sreview.soc.cas.cz/cs/issue/27-sociologicky-casopis-czech-sociological-review-2-2003/437>

Šilhánková, Vladimíra a kol. *Suburbanizace-hrozba fungování (malých) měst*. 1. Hradec Králové: Civitas per Populi, 2007. ISBN 978-80-903813-3-9.

Šimon, Martin. Urban sprawl in Europe. In: *Urbanizace* [online]. Praha, 2006 [cit. 2019-08-07]. Dostupné z: <http://urbanizace.wz.cz/bakule/23-teorie-stadii>

Toušek, V., Kunc, J., & Vystoupil, J. (2008). *Ekonomická a sociální geografie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-114-4

Van Daalen, S., & Caswell, H. (2015). Lifetime reproduction and the second demographic transition: Stochasticity and individual variation. *Demographic Research*, 33, 561-588. doi: <http://dx.doi.org.zdroje.vse.cz:2048/10.4054/DemRes.2015.33.20>

Wokoun, René, Pavel Mates a Jaroslava Kadeřábková. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-304-9.

Wu, JunJie. (2008). Land Use Changes: Economic, Social, and Environmental Impacts. *Choices*. 23.

Berounský deník

Beroun čeká masivní bytová výstavba [online]. (2017a), (5) [cit. 2019-08-11]. Dostupné z: https://berounsky.denik.cz/zpravy_region/beroun-ceka-masivni-bytova-vystavba-20170526.html

Firma na výrobu filtrů nabídne téměř sto míst [online]. (2017b), (2) [cit. 2019-08-11]. Dostupné z: https://berounsky.denik.cz/zpravy_region/firma-na-vyrobu-filtru-nabidne-temer-sto-mist-20170207.html

Masivní bytová výstavba: Beroun během pár let zaplní další tisíce lidí [online]. (2018b), (10) [cit. 2019-08-11]. Dostupné z: https://berounsky.denik.cz/zpravy_region/masivni-bytova-vystavba-beroun-behem-par-let-zaplni-dalsi-tisice-lidi-20181026.html

V areálu berounských kasáren se začnou stavět byty [online]. (2018a), (4) [cit. 2019-08-11]. Dostupné z: https://berounsky.denik.cz/zpravy_region/v-arealu-berounskych-kasaren-se-zacnou-stavet-byty-20180427.html

S výstavbou nových školních pavilonů městům pomáhají dotace a úvěry [online]. (2018c), (9) [cit. 2019-08-11]. Dostupné z: Zdroj: https://berounsky.denik.cz/zpravy_region/s-vystavbou-novych-skolnich-pavilonu-mestum-pomahaji-dotace-a-uvery-20180910.html

O žáky v Berouně nemají nouzi, ba právě naopak [online]. 2019, (4) [cit. 2019-08-11]. Dostupné z: Zdroj: https://berounsky.denik.cz/zpravy_region/o-zaky-v-beroune-nemaji-nouzi-ba-prave-naopak-20190403.html

Webové stránky

2018 Revision of World Urbanisation Prospects. *United Nations* [online]. [cit. 2019-08-04]. Dostupné z: <https://www.un.org/development/desa/publications/2018-revision-of-world-urbanization-prospects.html>

Charita Beroun [online]. Beroun, 2019 [cit. 2019-08-07]. Dostupné z: <https://beroun.charita.cz/sluzby-pro-seniory/>

ČESKO. MAP ORP Beroun. Strategický rámec MAP pro území správního obvodu s rozšířenou působností Beroun ze dne 14. prosince 2016 o projektu číslo CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_005/0003411[vid. 2019-07-10] Dostupný z: <https://www.mesto-beroun.cz/organizace/skolstvi/map-vzdelavani/>

Domov penzion pro důchodce Beroun. Domov penzion pro důchodce Beroun *2007 Annual report* [online]. [Beroun], February 22, 2008 [vid. 2019-07-12]. Dostupný z: <https://www.mesto-beroun.cz/organizace/socialni-sluzby/domov-penzion-pro- duchodce-1/>

Domov penzion pro důchodce Beroun. Domov penzion pro důchodce Beroun *2008 Annual report* [online]. [Beroun], February 10, 2009 [vid. 2019-07-12]. Dostupný z: <https://www.mesto-beroun.cz/organizace/socialni-sluzby/domov-penzion-pro- duchodce-1/>

Domov penzion pro důchodce Beroun. Domov penzion pro důchodce Beroun *2009 Annual report* [online]. [Beroun], March 10, 2010 [vid. 2019-07-12]. Dostupný z: <https://www.mesto-beroun.cz/organizace/socialni-sluzby/domov-penzion-pro- duchodce-1/>

Domov penzion pro důchodce Beroun. Domov penzion pro důchodce Beroun *2010 Annual report* [online]. [Beroun], April 19, 2011 [vid. 2019-07-12]. Dostupný z: <https://www.mesto-beroun.cz/organizace/socialni-sluzby/domov-penzion-pro- duchodce-1/>

Domov penzion pro důchodce Beroun. Domov penzion pro důchodce Beroun *2011 Annual report* [online]. [Beroun], February 2, 2012 [vid. 2019-07-12]. Dostupný z: <https://www.mesto-beroun.cz/organizace/socialni-sluzby/domov-penzion-pro- duchodce-1/>

Domov penzion pro důchodce Beroun. Domov penzion pro důchodce Beroun *2012 Annual report* [online]. [Beroun], February 28, 2013 [vid. 2019-07-12]. Dostupný z: <https://www.mesto-beroun.cz/organizace/socialni-sluzby/domov-penzion-pro- duchodce-1/>

Domov penzion pro důchodce Beroun. Domov penzion pro důchodce Beroun *2013 Annual report* [online]. [Beroun], February 14, 2014 [vid. 2019-07-12]. Dostupný z: <https://www.mesto-beroun.cz/organizace/socialni-sluzby/domov-penzion-pro- duchodce-1/>

Domov penzion pro důchodce Beroun. Domov penzion pro důchodce Beroun *2014 Annual report* [online]. [Beroun], March 19, 2015 [vid. 2019-07-12]. Dostupný z: <https://www.mesto-beroun.cz/organizace/socialni-sluzby/domov-penzion-pro- duchodce-1/>

Domov penzion pro důchodce Beroun. Domov penzion pro důchodce Beroun *2015 Annual report* [online]. [Beroun], February 11, 2016 [vid. 2019-07-12]. Dostupný z: <https://www.mesto-beroun.cz/organizace/socialni-sluzby/domov-penzion-pro- duchodce-1/>

Domov penzion pro důchodce Beroun. Domov penzion pro důchodce Beroun *2016 Annual report* [online]. [Beroun], March 9, 2017 [vid. 2019-07-12]. Dostupný z: <https://www.mesto-beroun.cz/organizace/socialni-sluzby/domov-penzion-pro-duchodce-1/>

Domov penzion pro důchodce Beroun. Domov penzion pro důchodce Beroun *2017 Annual report* [online]. [Beroun], April 2, 2018 [vid. 2019-07-12]. Dostupný z: <https://www.mesto-beroun.cz/organizace/socialni-sluzby/domov-penzion-pro-duchodce-1/>

Domov penzion pro důchodce Beroun. Domov penzion pro důchodce Beroun *2018 Annual report* [online]. [Beroun], January 21, 2019 [vid. 2019-07-12]. Dostupný z: <https://www.mesto-beroun.cz/organizace/socialni-sluzby/domov-penzion-pro-duchodce-1/>

Historie královského města Beroun. In: *Město Beroun* [online]. [cit. 2019-08-21]. Dostupné z: <https://www.mesto-beroun.cz/o-beroune/kratce-z-historie/>

Informace o kvalitě ovzduší v ČR. Český Hydrometeorologický ústav [online]. [cit. 2019-08-21]. Dostupné z: http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/web_generator/actual_hour_data_CZ.html

Katolická mateřská škola, Beroun. *2017 / 2018 Annual report* [online]. [Beroun], October 26, 2018 [vid. 2019-07-20]. Dostupný z: https://kms.farnostberoun.cz/sites/default/files/KMS_vz_17-18.pdf

Měsíční mítink s vedením Valeo. Odbory Valeo [online]. Rakovník, 2016, 04.05.2016 [cit. 2019-08-21]. Dostupné z: <http://old.odboryvaleo.cz/rakovnik/aktuality/mesicni-mitink-s-vedenim-valeo-19>

Místní části. *Kraluv-dvur.cz* [online]. [vid. 2019-07-13]. Dostupné z: <https://www.kraluv-dvur.cz/mistni-casti/ds-6292/p1=23333>

Naučná stezka a cyklostezka Po stopách českých králů [online]. [cit. 2019-08-18]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity-a-akce/aktivity/naucna-stezka-a-cyklostezka-po-stopach-ceskych-kra.aspx>

O ČSÚ. In: Český statistický úřad [online]. [cit. 2019-08-07]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/o-csu>

Praha a Středočeský kraj-území intenzivních vztahů–N. In: Český statistický úřad [online]. [cit. 2019-08-07]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/101362-09-2000___2008-5_4_obcanska_vybavenost_a_veřejne_rozpocety_

Praha a Středočeský kraj-území intenzivních vztahů–N: Občanská vybavenost a veřejné rozpočty. In: Urbanizace [online]. 2009, 30.9.2009 [cit. 2019-08-07]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/101362-09-2000___2008-5_4_obcanska_vybavenost_a_veřejne_rozpocety_

Program rozvoje města Beroun na období 2018-2030. In: Město Beroun [online]. Brno: GaREP, spol. s r.o., 2018, 23.2.2018 [cit. 2019-07-19]. Dostupné z: <https://www.mesto-beroun.cz/mesto-a-urad/rozvojove-dokumenty/program-rozvoje-mesta-beroun/>

Program rozvoje města Rudná 2016-2020. In: Město Rudná [online]. Brno: GaREP, spol. s r.o., 2018, 22.6.2016 [cit. 2019-07-19]. Dostupné z: <https://www.mestorudna.cz/program-rozvoje-mesta/d-178940>

SŠ a ZŠ Beroun. 2012 / 2013 Annual report [online]. [Beroun], October 24, 2013 [vid. 2019-07-22]. Dostupný z: <https://www.zss-beroun.cz/?page=37>

SŠ a ZŠ Beroun. 2017 / 2018 Annual report [online]. [Beroun], October 15, 2018 [vid. 2019-07-18]. Dostupný z: <http://www.zusberoun.cz/dokumenty.html>

Suburbanizace. In: *Urbanizace* [online]. Praha [cit. 2019-08-07]. Dostupné z: http://www.suburbanizace.cz/01_teorie_suburbanizace.htm

SŮRA, Jan. Stát křísí plány na tunel Praha-Beroun, stará trať se rozpadá. IDnes.cz[online]. 2017 [cit. 2019-08-21]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/koridor-cesko-nemecko-tunel-modernizace.A170321_133113_ekonomika_bur

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ 2018/19.
In: *Studio Kytka* [online]. 2018 [cit. 2019-08-07]. Dostupné z: http://www.studio-kytka.cz/images/%C5%A0VP_Kyti%C4%8Dka_2018-19.pdf

Urbanization [online]. 2018 [cit. 2019-08-07]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/development/desa/population/theme/urbanization/index.asp>

Urban sprawl in Europe. In: *European Environment Agency* [online]. Kodaň, 2016 [cit. 2019-08-07]. Dostupné z: <https://www.eea.europa.eu/publications/urban-sprawl-in-europe/download>

Ve Zdicích vznikne průmyslový park. Accolade do něj investuje čtvrt miliardy [online]. 2018 [cit. 2019-08-18]. Dostupné z: <https://www.systemylogistiky.cz/2018/09/06/ve-zdicich-vznikne-prumyslovy-park-accolade-do-nej-investuje-ctvrt-miliardy/>

Legislativní dokumenty

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (zákon o obcích). In: *Sbírka zákonů*. 15. 5. 2000. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní). In: *Sbírka zákonů*. 29. 6. 2000. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů*. 24. 9. 2004. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (zákon o sociálních službách). In: *Sbírka zákonů*. 31. 3. 2006. ISSN 1211-1244

Vyhláška č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území. In: *Sbírka zákonů*. 28. 11. 2006. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 178/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů*. 8. 6. 2016. ISSN 1211-1244.

Český statistický úřad

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Časové řady – Vybrané ukazatele za okres Beroun [tabulka]. In: Český statistický úřad (2017) [online]. [Praha]: Český statistický úřad. Aktualizováno 22.05.2017 [vid. 2019-08-06]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xs/casove_rady_regionalni

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Průměrné kupní ceny stavebních pozemků v ČR dle okresů a velikosti obcí v letech 2015-2017 (v Kč/m²) [tabulka]. In: Český statistický úřad (2018a) [online]. [Praha]: Český statistický úřad. Vygenerováno 31.12.2018 [vid. 2019-08-05]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/61691011/0140061823.pdf/98ad07cc-dca9-4bb5-a3df-458ebdab621c?version=1.0>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Průměrné ceny bytů v ČR v letech 2015-2017 v závislosti na velikosti obcí (v Kč/m²) [tabulka]. In: Český statistický úřad (2018b) [online]. [Praha]: Český statistický úřad. Vygenerováno 31.12.2018 [vid. 2019-08-06]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/ceny-sledovanych-druhu-nemovitosti-uahytxd9pq>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Časové řady – dlouhodobý vývoj kraje ve vybraných ukazatelích [tabulka]. In: Český statistický úřad (2018c) [online]. [Praha]: Český statistický úřad. Aktualizováno 11.04.2018 [vid. 2019-08-06]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xs/casova_rada_dlouhodoby_vyvoj_kraje_ve_vybranych_ukazatelich

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Databáze demografických údajů za vybraná města ČR [tabulka]. In: Český statistický úřad (2019a) [online]. [Praha]: Český statistický úřad.

Aktualizováno 22.03.2019 [vid. 2019-08-06]. Dostupné z:
<https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-vybrana-mesta-cr>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Česká republika od roku 1989 v číslech – aktualizováno 16.05.2019 [tabulka]. In: Český statistický úřad (2019b) [online]. [Praha]: Český statistický úřad. Aktualizováno 16.05.2019 [vid. 2019-08-06]. Dostupné z:
<https://www.czso.cz/csu/czso/ceska-republika-od-roku-1989-v-cislech-2018-2doclnafyq#01>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Složení obyvatelstva podle pohlaví a jednotek věku k 31.12. [tabulka]. In: Český statistický úřad (2019c) [online]. [Praha]: Český statistický úřad. Vygenerováno 26.07.2019 16:27:35 [vid. 2019-07-26]. Dostupné z:
https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~_S~_U~301-501-401-202-411_null_&katalog=30845&pvo=DEMD001&&c=v3~2__RP2018MP12DP31&str=v4&kodjaz=203

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Složení obyvatelstva podle pohlaví a jednotek věku k 31.12. [tabulka]. In: Český statistický úřad (2019d) [online]. [Praha]: Český statistický úřad. Vygenerováno 26.07.2019 16:09:41 [vid. 2019-07-26]. Dostupné z:m
https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~_S~_U~301-501-401-202-411_null_&katalog=30845&pvo=DEMD001&&u=v377__VUZEMI__65__2102&c=v3~2__RP2015MP12DP31&str=v377&kodjaz=203

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Složení obyvatelstva podle pohlaví a jednotek věku k 31.12. [tabulka]. In: Český statistický úřad (2019e) [online]. [Praha]: Český statistický úřad. Vygenerováno 26.07.2019 15:53:20 [vid. 2019-07-26]. Dostupné z:
https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~_S~_U~301-501-401-202-411_null_&katalog=30845&pvo=DEMD001&&u=v377__VUZEMI__65__2102&c=v3~2__RP2010MP12DP31&str=v377&kodjaz=203

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Složení obyvatelstva podle pohlaví a jednotek věku k 31.12. [tabulka]. In: Český statistický úřad (2019f) [online]. [Praha]: Český statistický úřad. Vygenerováno 26.07.2019 16:31:53 [vid. 2019-07-26]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~_S~_U~301-501-401-202-411_null_&katalog=30845&pvo=DEMD001&&c=v3~2__RP2010MP12DP31&str=v4&kodjaz=203

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Složení obyvatelstva podle pohlaví a jednotek věku k 31.12. [tabulka]. In: Český statistický úřad (2019g) [online]. [Praha]: Český statistický úřad. Vygenerováno 26.07.2019 16:34:11 [vid. 2019-07-26]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~_S~_U~301-501-401-202-411_null_&katalog=30845&pvo=DEMD001&&c=v3~2__RP2015MP12DP31&str=v4&kodjaz=203

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Složení obyvatelstva podle pohlaví a jednotek věku k 31.12. [tabulka]. In: Český statistický úřad (2019h) [online]. [Praha]: Český statistický úřad. Vygenerováno 26.07.2019 17:31:41 [vid. 2019-07-26]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=30845&pvo=DEMD001&&u=v67__VUZEMI__100__3026&c=v3~2__RP2010MP12DP31&str=v67&kodjaz=203

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Složení obyvatelstva podle pohlaví a jednotek věku k 31.12. [tabulka]. In: Český statistický úřad (2019ch) [online]. [Praha]: Český statistický úřad. Vygenerováno 26.07.2019 17:33:26 [vid. 2019-07-26]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=30845&pvo=DEMD001&&u=v67__VUZEMI__100__3026&c=v3~2__RP2015MP12DP31&str=v67&kodjaz=203

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Složení obyvatelstva podle pohlaví a jednotek věku k 31.12. [tabulka]. In: Český statistický úřad (2019i) [online]. [Praha]: Český statistický úřad. Vygenerováno 26.07.2019 17:35:52 [vid. 2019-07-26]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=30845&pvo=DEMD001&&u=v67__VUZEMI__100__3026&c=v3~2__RP2015MP12DP31&str=v67&kodjaz=203

objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=30845&pvo=DEMD001&&u=v67__VUZEMI__10
0__3026&c=v3~2__RP2018MP12DP31&str=v67&kodjaz=203

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Databáze demografických údajů za obce ČR [tabulka].
In: Český statistický úřad (2019j) [online]. [Praha]: Český statistický úřad. Aktualizováno
30.04.2019 [vid. 2019-07-30]. Dostupné z: [https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-](https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr)
[demografickych-udaju-za-obce-cr](https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr)

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Vlastní výběr z VDB [tabulka]. In: Český statistický úřad
2019k) [online]. [Praha]: Český statistický úřad. Vygenerováno 30.07.2019 [vid. 2019-07-
30]. Dostupné z: [https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=31716&pvo=UAP01&c=v94~3__RP2018&u=v4__VUZEMI__43__531057)
[objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=31716&pvo=UAP01&c=v94~3__RP2018&u=v4__](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=31716&pvo=UAP01&c=v94~3__RP2018&u=v4__VUZEMI__43__531057)
[VUZEMI__43__531057](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=31716&pvo=UAP01&c=v94~3__RP2018&u=v4__VUZEMI__43__531057)

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Tab. 13 Dokončené byty v obcích [tabulka]. In: Český
statistický úřad (2019l) [online]. [Praha]: Český statistický úřad. Vydáno 31.05.2019 [vid.
2019-07-30]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/bvz_cr

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Charakteristika okresu Beroun. In: Český statistický
úřad (2019m) [online]. [Praha]: Český statistický úřad. Aktualizováno 07.02.2019 [vid.
2019-07-30]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xs/charakteristika_okresu_beroun

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Charakteristika kraje. In: Český statistický úřad (2019n)
[online]. [Praha]: Český statistický úřad. Aktualizováno 14.01.2019 [vid. 2019-07-30].
Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xs/charakteristika_kraje

Ostatní zdroje

Beroun-charita.cz

Berounskabrana.cz

Emailová komunikace s Ilonou Perglerovou z Odboru školství a volnočasových aktivit
města Beroun

Novamachovna.cz

Mapy.cz

Prologisceeseearch.com/cs/

Rezidencenavesele.cz

Rozhovor s vedoucí Odboru územního plánování a regionálního Rozvoje města Beroun Ing.
arch. Danou Vilhelmovou (23.7.2019 v Berouně)

Seniori-beroun.cz

Studio-kytka.cz

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj průměrného věku obyvatel ve vybraných územních celcích v letech 2000-2018 (vlastní zpracování dle dat ČSÚ, 2017a, 2018c, 2019a,b)	28
Graf 2: Vývoj mediánového věku ve vybraných územních celcích v letech 2010-2018 (vlastní zpracování dle dat ČSÚ, 2019c-i).....	29
Graf 3: Vývoj modálního věku ve vybraných územních celcích v letech 2010-2018 (vlastní zpracování dle dat ČSÚ, 2019c-i).....	29
Graf 4: Vývoj indexu stáří ve vybraných územních celcích v letech 2000-2018 (vlastní zpracování dle dat ČSÚ, 2017a, 2018c, 2019a,b)	30
Graf 5: Vývoj poměru populace starší 65 let v období 2000-2018 (vlastní zpracování dle dat ČSÚ, 2017a, 2018c, 2019a,b).....	31
Graf 6: Věková pyramida ČR, porovnání let 2010 a 2015 (vlastní zpracování dat ČSÚ, 2019c,f,g).....	32
Graf 7: Věková pyramida ORP Beroun, porovnání let 2010 a 2015 (vlastní zpracování dat ČSÚ, 2019d,e)	33
Graf 8: Koeficient osídlení okres Beroun/město Beroun (zpracování dat z tabulky č.4)....	35
Graf 9: Koeficient osídlení Středočeský kraj/okres Beroun (zpracování dat z tabulky č.4)	35
Graf 10: Koeficient osídlení ČR/Středočeský kraj (zpracování dat z tabulky č.4)	36
Graf 11: Vývoj míry suburbanizace pro vybrané obce v letech 2000-2018 (rozpracování tabulky č. 6).....	38

Seznam obrázků

Obrázek 1: Etapy stádií městského vývoje (Toušek, Kunc a Vystoupil, 2008).	4
Obrázek 2: Příklad komerční suburbanizace (Prologisceresearch, 2019).	6
Obrázek 3: Schéma zahradního města dle Ebenezera Howarda (Howard, 1902)	8
Obrázek 4: Vzoreček pro výpočet Skadronovy exponencionální funkce (Skadron, 1993). 10	
Obrázek 5: Vzoreček pro výpočet přirozeného a mechanického pohybu obyvatel (Langhamrová a Kačerová, 2006).....	10
Obrázek 6: Vzoreček pro výpočet migračního salda (Langhamrová a Kačerová, 2006)....	11
Obrázek 7: Vzoreček pro výpočet celkové změny počtu obyvatel za kalendářní rok (Langhamrová a Kačerová, 2006)	11
Obrázek 8: Vzoreček pro výpočet koeficientu osídlení (Borůvková, Minařík a Vystrčil, 2013).....	12
Obrázek 9: Vzoreček pro výpočet indexu stáří (Toušek, Kunc a Vystoupil, 2008).....	19
Obrázek 10: Okolí brownfieldu TIBA (mapy.cz, 2019)	24
Obrázek 11: Letecká mapa města Beroun z roku 2003 (mapy.cz, 2019).....	25
Obrázek 12: Letecká mapa města Beroun z roku 2018 (mapy.cz, 2019).....	26

Seznam tabulek

Tabulka 1: Podmínky pro rozdělení obcí do suburbánních zón (Ouředníček, Špačková a Novák, 2014)	12
Tabulka 2: Srovnání relativní cenové hladiny za roky 2015-2017 ve vybraných územních celcích (ČSÚ, 2018a).....	27
Tabulka 3: Srovnání kupních cen bytů v letech 2015-2017 ve vybraných územních celcích (ČSÚ, 2018b).....	27
Tabulka 4: Vývoj počtu obyvatel ve sledovaných územních celcích (vlastní zpracování dle dat ČSÚ, 2017a, 2018c, 2019a,b)	34
Tabulka 5: Rozložení přírůstku obyvatelstva města Beroun v letech 2000-2018 (ČSÚ, 2019a)	36
Tabulka 6: Vývoj míry suburbanizace (vlastní zpracování dat ČSÚ, 2019j,k).....	37
Tabulka 7: Počet dokončených bytů na 1000 obyvatel ve vybraných územních celcích v letech 2000-2018 (vlastní zpracování dat ČSÚ, 2019k,l).....	39
Tabulka 8: Kapacita MŠ zřizovaných městem Beroun (Pavlíčková, 2019).....	41
Tabulka 9: Kapacita základních škol ve městě Beroun (Program rozvoje města Beroun na období 2018-2030, 2018)	42
Tabulka 10: Obsazenost Domova pro důchodce Beroun (Výroční zpráva za rok 2007-2018, 2008-2019).....	43

Seznam příloh:

- Příloha č. 1: Rozhovor s Ing. arch. Danou Vilhelmovou (23.7.2019 v Berouně)
- Příloha č. 2: Podklady pro výpočet Skadronovy exponencionální funkce

Přílohy

Příloha č. 1: Rozhovor s Ing. arch. Danou Vilhelmovou

Rozhovor proběhl dne 23. července 2019 v budově Radnice města Beroun (Husovo nám. 68, Beroun)

- 1. 1. otázce, která je spíše kontrolní: jak dlouho působíte na odboru územního plánování a regionálního rozvoje, respektive, jak dlouho zde působíte v pozici vedoucí pracovníce?**

Působím na radnici 27 let. Tento odbor vznikl až později, zprvu jsem působila jako architekt města. Jako vedoucí odboru působím zhruba 24 let.

- 2. Novela školského zákona z roku 2016 měla uzpůsobit k nástupu do MŠ již dvouleté dítě. Zákon měl nabýt účinnost 1. 1. 2017. Připravovali se na tuto změnu mateřské školy zřizované městem?**

Zákon v platnost sice nevstoupil, města se na to samozřejmě chystala. Asi díky tomu, co se stalo na těch obcích, které na to nebyly připravené a dvouleté děti nemůžete normálně přijmout do MŠ pro tři leté a starší děti, protože ty potřebují úplně jiné zázemí, to jsou v podstatě bývalé jesle. My jsme na to připraveni nebyli, ale chystali jsme se. Čekali jsme však, že ten zákon nebude platit a nevstoupí v platnost. Konkrétně jsme se chystali tak, že jsme na jedné z našich šesti MŠ předělali hospodářský pavilon na třídu přímo pro 16 dvouletých dětí s tím zázemím, které potřebují. Dále máme další školky, kde jsou schopní přijmout dvouleté děti, pokud uspokojí všechny tříleté a starší děti. Částečně na tuto změnu nachystaní jsme. Například v letošním školním roce byli přijaty všechny děti, které měli podanou přihlášku, i ty dvouleté.

- 3. Statistiky ukazují, že od roku 2006 počet živě narozených neklesl pod 200/rok a od roku 2003 kromě jedné výjimky počet přistěhovalých neklesl pod 600/rok, tím se neustále navyšuje počet dětí do 14 let věku. Konkrétně od roku 2005 do roku 2018 o 959 na 3457 a vykazuje dlouhodobě stoupající tendenci. Město je v současné době zřizovatelem šesti mateřských škol s plně využívanou kapacitou 718 dětí (data ve strategickém plánu). Myslíte, že rozšiřování**

stávajících a budování nových MŠ v rámci místního akčního plánu z roku 2016 bude při současném trendu dostačující?

Tato čísla nejsou jednoznačně vypovídající. Stěhuje se sem spousta mladých rodin, ale oni se tady trvale nepřihlásí. To je obrovský problém dále i daněmi, placením poplatků za svoz odpadu a tak podobně. V okamžiku, kdy nejsou trvale přihlášení, tak nemají nárok na to, dostat se do školky. Někteří samozřejmě přihlašují někde pouze děti, dokonce jsou některé přihlášeny přímo na úřadě, aby se do té školky dostali. Proto ta čísla neříkají to, jak to ve skutečnosti je. My zrovna projektujeme novou školku o šesti třídách pro 24 dětí, kde je i jedna třída pro dvouleté děti. Celkem tedy pro 144 dětí. Máme samozřejmě nějaké prognózy a projektujeme tak, abychom pokryli potřebu, která nás čeká. Na školku již máme pozemek, který jsme dostali od developera zadarmo, který zde staví byty. Samozřejmě se z těch developerů snažíme něco získat, protože oni sem přivádí ty rodiny, budují komunikace, ale město je poté ty komunikace spravuje, musí pořídit ta místa v té školce a škole. Školka se tedy projektuje a budeme se snažit získat dotace na její výstavbu, pokud se to povede, tak bude poptávka pro tuto vlnu stěhování uspokojena. Podobná vlna byla i zhruba před dvaceti lety, a byly školky, které se v té době bohužel prodaly a dneska nám chybí.

4. Dle místního akčního plánu pro správní obvod s rozšířenou působností Beroun plánuje město odkoupit prostory ZŠ a MŠ Montessori do svého vlastnictví. Plánuje město rozšíření kapacity zařízení, nebo má jiný důvod odkupu?

To určitě není aktuální, ani se o tom nikde nemluvílo. Montessori je soukromá škola, paní ředitelka a vlastník té školy určitě nikdy nepředpokládala, že by škola spadala pod město. Naopak Montessori žádala město o pozemky, protože už se nevejde, tam kde momentálně jsou v nájmu. Montessori tedy shání pozemek, kde by škola mohla vybudovat novou ZŠ a MŠ – jednu třídu školky a školu do 9. třídy s počtem 15 dětí ve třídě.

5. Kromě pozitivního trendu zvyšování poměru populace ve věku 0-14 let ke zbytku populace – konkrétně o téměř 4 % body od roku 2005 se ve struktuře obyvatel města vyskytují i negativní trendy. Konkrétně poměr obyvatel 65+ k celku se zvýšil téměř o 5 % bodů od stejného roku. Čímž samozřejmě musel klesnout počet obyvatel v produktivním věku 15-64 – konkrétně o téměř 9 % bodů. Index stáří se tak dostal z hodnoty 98,7 na 106,2 a průměrný věk vzrostl

za stejné období o 1,7 roku. Avšak například Domov penzion pro důchodce Na Parkáně je dle výročních zpráv od roku 2007 plně vytížený a počet čekajících žadatelů za rok 2016 byl 99. Plánuje město rozšíření současných zařízení nebo vybudování nových prostor?

Momentálně se nejvíce mluví o sociálním bydlení – to není jen pro nízkopříjmové rodiny ale i pro seniory. Může se stát, že jeden ze seniorského manželského páru zemře, a ten druhý zůstane sám v bytě a není schopen ho ufinancovat. Největší problém je tedy s těmito případy, bojíme se, že nebudou mít kde bydlet. Město má bohužel pouze 8 bezbariérových bytů – ostatní se v minulém období prodaly do soukromého vlastnictví, takže kromě toho penzionu pro seniory další možnosti nemáme. Máme jeden dům z dotace, kde bydlí nízkopříjmové skupiny lidí, je zde zhruba 49 bytů – tam je kapacita zcela naplněna. Nyní jsme žádali o dotaci na sociální bydlení – naším plánem je vystavět 12 bytů nad komunitním centrem. Dotaci jsme dostali, zatím však nevíme, kdy budeme byty realizovat – městu totiž chybí finance – dotace se ponížila o veřejnou podporu. Budeme se tedy snažit žádat o dotaci přes jiný dotační titul, kde bude dotace vyšší. Máme zde také domov důchodců, který je zřizovaný krajským úřadem – zde je zhruba 70 – 80 (88 poznámka autora) lůžek a je také plně obsazený. Tento dům sloužím pro celý okres, nikoliv pouze pro Beroun. Situace je špatná, bohužel zatím není zákon o sociálních službách a město na něj čeká.

6. Plánuje město regulovat budoucí nebo současné developerské projekty – například výstavbu v prostorách tzv. brownfieldech továrny Tiba a bývalých kasárnách?

Máme územní plán platný od roku 2017, který říká, že na rozvojových plochách je potřeba zpracovat územní studie, bez které se nedá stavět. V těchto brownfieldech nebo na rozvojové ploše Na Suchých lukách – plocha směrem ku Praze – je obrovský potenciál co se bydlení týče. Město v současné době ví, že to musí regulovat a domlouvat se s těmi developery na tom, co by se zde mělo být postaveno, a co by měli městu přinést kromě toho, že sem přivedou lidi. Právě k tomu by měla sloužit územní studie, která by měla vyladit tyto věci. Tedy, že například Na Suchých lukách bude chybět MŠ i ZŠ. Tibu vlastní soukromý vlastník, který sám přišel za městem s tím, že by zde chtěl postavit MŠ, případně ZŠ nebo případně odnož (detašované pracoviště) VŠ. Město v developerských projektech nepřispívá vůbec na nic, nebuduje žádné komunikace, jako tomu bylo po revoluci, kdy město chtělo ty lidi získat.

Naopak, když developer vystaví novou komunikaci, pouliční osvětlení, inženýrské sítě, tak to město přebírá, a ještě k tomu chce finance 3 roky předem na údržbu. Dále dle počtu vystavěných bytů se vyjednává o tom, co developer městu přinese navíc, například MŠ. Zatím ten systém nemáme zcela promyšlený, momentálně je to o tom, že prostě ten developer musí přinést městu něco navíc. Počet obyvatel narůstá a na nás pak spadne povinnost zajistit těm novým dětem místa v MŠ a ZŠ. Hlavním problémem je především doprava, protože zde máme pouze jeden most přes Berounku a ta situace v dopravě je už skoro neúnosná.

Není již naplánovaný okruh města?

Přesněji jižní paralelní komunikace, která by měla pomoci městu hlavně druhým mostem přes Berounku. Jelikož když se něco stane na dálnici, tak se postupně ucpe Plzeňská a Pražská ulice a Beroun je neprůjezdný. V současné době zpracováváme studii, odhad nákladů je přes 2 mld. Kč.

A rok dokončení? 2030, nebo déle?

To bohužel nedokážeme říct. Máme podepsané s krajem memorandu o tom, že by to měla být krajská komunikace a z Plzeňské a Pražské ulice by se stala místní komunikace pod správou města. Kraj by měl například pomocí dotací z EU přispět k vybudování jižní paralelní komunikace, kterou by následně spravoval.

7. Jedním z možných negativ suburbanizace může být fakt, že si přistěhovalý obyvatelé neregistrují trvalé bydliště v novém městě a město v důsledku toho přichází o část příjmů. Je tato skutečnost sledována? Pokud ano, snaží se město nějakým způsobem občany přesvědčit k registraci trvalého bydliště v Berouně?

Moc pák bohužel nemáme, zákony tomu nepomáhají. Statistiku vedeme, bohužel Vám z hlavy neřeknu přesné číslo, ale je vysoké. První krok, který město udělalo bylo zřízení Radničních listů, které vydává samo město. Dodávají se zdarma do každé domácnosti, občané zde mohou najít různé osvětňé články a doufalo se, že samy pochopí, jak je pro město bude důležité, když se zde přihlásí. Myslím, že to však moc ovoce nepřinese a město musí vymyslet něco dál – například úlevy trvale přihlášeným při placení poplatků za svoz odpadu, což by mělo

podpořit zájem se přihlásit. Jak říkám, obyvatelé se hlásí až ve chvíli, kdy potřebují dostat děti do MŠ a ZŠ, ale stává se, že je přihlásí pouze na chvíli a pak je zase odhlásí.

- 8. Dle Prognózy vývoje obyvatelstva města Berouna do roku 2035 z roku 2008 je očekávaný počet obyvatel kolem roku 2027 mezi 24 – 27 tisíci. V roce 2017, kdy se město začalo vyjadřovat k budoucí výstavbě v Radničních listech (konkrétně dubnové číslo) uvedl vedoucí projektant územního plánu arch. Pavel Koubek nárůst během deseti let pouze na 21 tisíc obyvatel. Z jakých prognóz tedy město v současné době vychází při plánování?**

Vycházíme z prognóz pana architekta Koubka, který dělal územní plán. Protože to, co bylo zpracováno v roce 2008 Karlovou univerzitou se nenaplní. Dneska máme přes 19 tisíc a určitě se nestane, že budeme mít během osmi let 27 tisíc. Beroun je v údolí – plochy, které jsou směrem k lesu, tak už jsou téměř všechny zastavěné. Ta jediná velká rozvojová plocha Na Suchých lukách má sice velkou kapacitu, ale zde územního plánu se zde nedá stavět hromadná bytová výstavba, to znamená, že se zde budou stavět rodinné domy namísto bytových. Navíc je zde v územním plánu také smíšená plocha, kde by mělo být něco jiného než rodinné domy – například komerční prostory. Dle maximalistického projektu, který by celou rozvojovou plochu zastavěl by se zde tedy vešlo zhruba 300 rodinných domů. Když počítáme 2,3 člověka/rodinu, tak ten počet nikdy nemůže narůst tak, jak se předpokládalo v té původní prognóze. Správně je tedy to, co máme v územním plánu.

Příloha č. 2: Podklady pro výpočet Skadronovy exponencionální funkce

Tabulka přílohy 1: Počet obyvatel ve vybraných městech a obcích (ČSÚ, 2019a)

Počet obyvatel				
	Praha	Králův Dvůr	Beroun	Loděnice
2000	1 181 126	5 421	17 549	1 528
2001	1 160 118	5 315	17 470	1 508
2002	1 161 938	5 359	17 481	1 561
2003	1 165 581	5 805	17 550	1 564
2004	1 170 571	5 883	17 646	1 570
2005	1 181 610	6 014	17 808	1 591
2006	1 188 126	6 263	17 997	1 619
2007	1 212 097	6 425	18 352	1 654
2008	1 233 211	6 648	18 517	1 689
2009	1 249 026	6 816	18 616	1 684
2010	1 257 158	7 036	18 794	1 688
2011	1 241 664	6 998	18 778	1 700
2012	1 246 780	7 266	18 919	1 742
2013	1 243 201	7 497	18 958	1 761
2014	1 259 079	7 796	19 145	1 809
2015	1 267 449	8 166	19 207	1 823
2016	1 280 508	8 570	19 307	1 826
2017	1 294 513	8 887	19 439	1 936
2018	1 308 632	9 357	19 510	2 002

Tabulka přílohy 2: Rozloha vybraných měst a obcí (ČSÚ, 2019k)

Rozloha (km2)				
	Praha	Králův Dvůr	Beroun	Loděnice
2000	495,80	12,46	31,29	5,56
2001	495,89	12,46	31,29	6,00
2002	495,88	12,47	31,29	6,00
2003	495,90	15,26	31,30	6,00
2004	496,07	15,26	31,30	6,00
2005	496,13	15,25	31,30	6,08
2006	496,09	15,25	31,30	6,08
2007	496,05	15,25	31,22	6,08
2008	496,03	15,24	31,47	6,08
2009	496,10	15,23	31,47	6,08
2010	496,13	15,24	31,47	6,08
2011	496,10	15,24	31,44	6,08
2012	496,15	15,24	31,25	6,08
2013	496,15	15,24	31,25	6,08
2014	496,15	15,24	31,25	6,08
2015	496,16	15,24	31,25	6,08
2016	496,21	15,24	31,25	6,08
2017	496,21	15,24	31,25	6,08
2018	496,21	15,24	31,25	6,08

Tabulka přílohy 3: Vzdálenost obcí od centra Prahy (mapy.cz)

Vzdálenost od centra Prahy (km)	
Obec	Vzdálenost
Loděnice	27,9
Beroun	34,8
Králův Dvůr	38,6